O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: xalksuzi@uzpak.uz ● 2003 йил 22 август, №171 (3283) Жума

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

«Ўзавтойўл» давлат-акциядорлик компанияси ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси фаолиятини ташкил этиш масалалари тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Умумий фойдаланиладиган автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланишни бошқариш тизимини такомиллаштириш тўғрисида" 2003 йил 19 августдаги ПФ-3292-сон Фармонига мувофиқ ҳамда умумий фойдаланиладиган йўллар самарали сақланиши, таъмирланиши, реконструкция қилиниши ва қурилишини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Қуйидагилар:

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компаниясининг ташкилий тузилмаси ва бошқарув ходимларининг чекланган сони 29 нафар бўлган ижро этувчи аппарати тузилмаси;

йўл-қурилиш ҳудудий шўъба ташкилотларининг (кейинги ўринларда матнда ҳудудий йўл-қурилиш ташкилотлари деб юритилади) бошқарув ходимларининг чекланган сони 15 нафар бўлган намунавий тузилмаси;

йўл хўжалиги туман пудрат таъмирлаш-фойдаланиш корхоналарининг бошқарув ходимларининг чекланган сони 10 нафар бўлган намунавий тузилмаси тасдиқлансин.

2. Белгилаб қўйилсинки:

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компаниясини бошқаришнинг юқори органи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тайинланадиган Компания кенгаши ҳисобланади;

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компанияси раиси ва унинг ўринбосарлари лавозимга Компания кенгаши тақдимномасига кўра Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тайинланади;

йўл-қурилиш ҳудудий ташкилотлари раҳбарлари лавозимга тегишли равишда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимлари тақдимномасига кўра "Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компанияси томонидан тайинланади.

3. Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ў.Т.Султонов Вазирлар Маҳкамасининг Йўл-транспорт коммуникацияларини қуриш ва ривожлантириш комплекси билан биргаликда бир ҳафта муддатда Вазирлар Маҳкамасига Компания кенгаши таркиби юзасидан таклифлар киритсин.

4. Белгилаб қўйилсинки:

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компанияси шартномалар ва мажбуриятлар бўйича "Ўзавтойўл" давлат концернининг ҳуқуқий вориси ҳисобланади;

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компаниясининг устав фонди умумий фойдаланиладиган автомобиль йўллари асосий фондлари ва ўзгартирилаётган "Ўзавтойўл" давлат концерни мол-мулки ҳисобига ҳосил бўлади;

ҳудудий йўл-қурилиш ташкилотларининг устав фондлари маҳаллий аҳамиятга (вилоят аҳамиятига) эга бўлган умумий фойдаланиладиган автомобиль йўлларининг уларга бериладиган асосий фондлари, шунингдек ўзгартирилаётган ҳудудий давлат-акциядорлик бирлашмаларининг мол-мулки ҳисобига ҳосил бўлади;

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компаниясини ташкил этиш жараёнида чиқарилган акциялар давлат мулки ҳисобланади ва сотилмаслиги ёки бошқача бегоналаштирилмаслиги керак.

5. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси ва "Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компанияси бир ой муддатда:

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компаниясининг устави ишлаб чиқилиши, тасдиқланиши ва белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилишини таъминласинлар;

"Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компанияси таркибига кирувчи умумий фойдаланишдаги автомобиль йўлларини қуриш, улардан фойдаланиш ва уларни сақлаш билан боғлиқ бўлмаган корхоналарни хатловдан ўтказсинлар ҳамда уларни давлат тасаррруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш юзасидан Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсинлар;

(Давоми 2-бетда).

Жорий йилнинг февраль ойида пойтахтимиздаги «Ўзгаришагротаъминот» корхонасида қишлоқ хўжалиги учун муҳим бўлган шпагат (ип) ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Ҳозирда корхонада суткасига 2200 килограмм шпагат ишлаб чиқарилаётир. Европа Тикланиш ва тараққиёт банкидан олинган 455 миллион евро миқдоридаги кредит корхонада иш кўламини кенгайтириш, цехларни замонавий дастгоҳлар билан жиҳозлаш имконини берди.

***СУРАТДА:** корхона бош муҳандиси Лутфулла Маннопов ходимлар Пўлат Холмонов ва Ғайрат Саидқосимов билан.*

Еркабой БОТИРОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент Жаноблари,

Қўмондонликни топширишга тайёрланар эканман, террорчиликка қарши глобал урушда эришган муваффақиятимизни фахр билан ёдга олмоқдаман. Афсуски, истеъфога чиққунимга қадар Сиз билан учрашиб, ўз миннатдорлигимни шахсан изҳор эта олмадим.

Террордан жабр кўрган мамлакатлардан бирининг вакили сифатида, Сизга ва ҳамюртларингизга жасоратингиз ҳамда "Енгилмас озодлик" ва "Озод Ироқ" операцияларини қатъий қўллаб-қувватлаганингиз учун шахсан ташаккур айтмоқчиман. Бизнинг қўшма саъй-ҳаракатларимиз ва ривожланиб бораётган икки томонлама ҳарбий муносабатларимиз бундан буён ҳам минтақада хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашда муҳим омил бўлиб қолаверади.

Сўнгги бир неча йил мобайнида кўрсатган дўстона муносабатингиз учун Сизга яна бир бор ўз миннатдорлигимни изҳор этаман. Яна учрашувимизга қадар муваффақият, бахт-саодат ва равнақ тилаб билдирган эзгу тилакларимни қабул этгайсиз.

Эҳтиром билан,

Томми ФРЭНКС,
АҚШ Қуролли Кучлари генерали

Мактаблар учун яна икки грант

ТОШКЕНТ (ЎзА мухбири Шаҳноза МАТНАЗАРОВА). Пойтахтимиздаги Халқаро бизнес марказида Япония ҳукуматининг кичик ҳажмдаги лойиҳаларга беғараз ёрдам кўрсатиш дастури доирасида ажратилган навбатдаги грантлар бўйича шартномалар имзоланди.

Умумий қиймати 142 минг 381 АҚШ долларига тенг бу грантлар Тошкент шаҳридаги икки мактабга бериладиган бўлди.

Юнусобод туманидаги 260-ўрта мактаб 80 минг 788 АҚШ долларига тенг маблағни ўқув қуроллари ҳамда замонавий техника харид қилишга сарфлайди. Шайхонтоҳур туманидаги 34-мактабга эса 61 минг 593 АҚШ доллари ажратилди. Ушбу мактаб ҳам зарур жиҳозлар билан таъминланади.

Олий Мажлис сессияси олдидан

ОИЛА ВА АЁЛЛАР ҳамиша эътиборда

Олий Мажлиснинг Оила ва аёллар муаммолари комиссияси ташкил топганига кўп бўлгани йўқ — эндигина уч йилдан ошди. Шунга қарамай, у қонун яратиш мактабининг сабоқ ва кўникмаларини пухта ўзлаштириб олди. Эндиликда бу жараёнда қўмиталар билан баб-баравар иштирок этмоқда. Бугун оилавий масалаларда қонун устуворлигини таъминлаш комиссиянинг биринчи галдаги вазифаси. Шунга кўра, ушбу масалага дахлдор янги қонунлар лойиҳалари устида ишлаш, жойларда назорат-таҳлил ишларини олиб бориш, шу асосда тавсиялар бериш, амалий тадбирлар уюштириш, Президент нутқлари ва маърузалари моҳиятини аҳоли орасида тарғиб қилиш сингари муҳим юмушлар билан шуғулланмоқда. Қуйида мазкур комиссиянинг икки сессия оралиғидаги фаолияти билан танишасиз.

— Икки сессия оралиғида биз янги қонунлар лойиҳалари устида иш бошладик, — дейди комиссия раиси Шарифа Салимова. — "Тузни йодлаштириш тўғрисида"ги ҳамда "Бола ҳуқуқлари тўғрисида"ги миллий қонун лойиҳаларининг ҳаётимиз учун аҳамияти катта. Иккаласи ҳам оила бутунлигини, соғлиғини таъминлашга хизмат қилади. Айниқса, "Тузни йодлаштириш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси устида иш бошланиши юртимизда тиббиёт соҳасидаги ислоҳотларнинг тезлашганидан, халқ саломатлиги яхшиланиши сари катта қадам қўйилганидан далолат беради. Унда йодланмаган ёки чала йодланган ош тузини истеъмолга чиқараётганлар, уларнинг олди-бердиси билан шуғулланаётганлар фаолияти тақиқланиши қонунда кўзда тутилган. Бутун масъулиятни ҳис қилган ҳолда янги умидлар билан мазкур қонун лойиҳаси устида иш бошладик. Унинг тақдирини кейинги сессиялар ҳал қилиши, шубҳасиз.

— Сессиялар оралиғида "Йод ва темир тақчиллиги муаммоси ва уни ҳал этиш йўллари" мавзусида ўтказилган конференция жойларда амалий ўзгаришларга туртки бўлдими?

— Ҳали айтганимдек, биз жуда долзарб муаммони кўтардик. Бугун йод танқислиги касаллиги билан дунё аҳолисининг учдан бир қисми хасталанган. Бу касалликка, асосан, аёллар ва болалар чалинган бўлиб, у миллат генофонига путур етказади. Кузатишлардан шу нарса аён бўлдики, биз истеъмол қилаётган ош тузининг 50 фоизи умуман йодланмаган, 32 фоизи чала, атиги 18 фоизи талаб даражасида йодланган, холос. Биз йиғилишда айтилган таклиф-мулоҳазалардан фойдаланиб, бир қатор тавсиялар ишлаб чиқдик ва масъул идораларга жўнатдик. Келган жавоб хатларига қараганда, натижалар ёмон эмас. Ҳатто кутилганидан бир қадар юқори даражада. Масалан, «Ўзфармсаноат» давлат акциядорлик жамияти бизнинг тавсияларимиздан сўнг таркибида йод бўлган микродит дорисини ишлаб чиқди. У мавжуд йодит дорисидан бир неча баравар арзон.

Конференцияда кўтарилган асосий таклифлардан бири — тузни йодлаштириш бўйича Соғлиқни сақлаш вазирлиги, акушерлик ва гинекология ҳамда эндокринология институтлари биргаликда Давлат дастурини тайёрлашни режалаштира бошладилар. Касаба уюшмалари федерацияси жойларда ушбу дардга чалинган хотин-қизлар, болалар, ўсмирларни соғломлаштириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар белгилади. Масалан, Чортоқ санаториясида таркибида йод моддаси кўп бўлган концентрат ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ҳамда бошқа сиҳатгоҳларга тарқатиш мўлжалланмоқда. Фарғона водийсидаги "Чортоқ", Оролбўйи минтақасидаги "Хонқа", Тошкентдаги "Чинобод" санаторияларида ўринлар икки бараварга кўпайтирилди.

Халқ таълими вазирлиги ҳам бу борада яхши ташаббус билан чиқди. Жорий йилнинг 20 сентябрида барча таълим муассасаларида "Ош тузида йод моддаси борлигини аниқлаш куни" ўтказишни лозим топди. Шу тахлит комиссиямиз йиғилиши юртимизда йод тақчиллиги билан боғлиқ айрим муаммоларнинг ҳал бўлиш жараёнини бир қадар тезлатди.

"Гиёҳвандлик — аср вабоси" номли минтақавий семинар ўтказдик. Унда гиёҳванд моддаларни Тошкент, Сирдарё, Жиззах вилоятларига олиб кириш ва тарқатиш манбалари муҳокама қилинди. Уларнинг олдини олиш борасида тавсиялар тайёрлаб, вилоятларга жўнатдик.

— Комиссия фуқаролардан келаётган мактубларни ҳам ўрганади. Бу йўналиш сизларга нима беради?

— Бизни халқ билан боғлайди. Ҳаётий муаммоларни жойларда ўрганиб, уни бартараф қилиш йўлларини қонунчиликка сингдиришда асқотади. Мактубларнинг аксарияти ўз ҳуқуқларини билмаслиги, ноқонуний ишларга аралашиб қолгани оқибатида оғир вазиятга рўбарў келган хотин-қизлардан келган. Биз уларни атрофлича ўрганиб, айримларининг эгаларига маслаҳатлар берамиз, қолганларини текшириш ва зарур чора-тадбирлар белгилаш учун тегишли идораларга жўнатамиз. Ҳар бир хат натижасини мунтазам равишда назорат қилиб борамиз.

«Халқ сўзи» мухбири
Мамлакат НОРМУРОДОВА
суҳбатлашди.

Пойтахтимизда

Педагоглар малакасини ошириш мақсадида

ТОШКЕНТ (ЎзА мухбири А.ИВАНОВА). Коллеж ва лицейлар педагогларини қўшимча ўқитиш билан шуғулланувчи Республика кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш марказининг барча 53 та факультети янги ўқув йили арафасида энг замонавий компьютер техникаси билан жиҳозланди. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ушбу марказга хорижий ҳамкорлардан олинган 426 та янги авлод компьютерини топширди. Бу Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 4 октябрдаги "Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари учун педагог кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори ижроси йўлида яна бир қадам бўлди.

Эътиборли томони шундаки, барча компьютерларга махсус ўқув дастурлари ўрнатилган. Ҳар бирининг хотирасига 2400 тадан ортиқ дарслик ва маъруза курслари, виртуал лаборатория машғулотлари ўтказиш учун услубий қўлланмалар ёзилган. Бундан ташқари компьютерга педагог шахсий иш режасининг замон талаблари асосида янгиланган лойиҳаси киритилган. У ўқитувчиларга ўқувчиларни ўқитиш жараёнини замон талаблари бўйича аниқ ташкил этишга ёрдам беради. Интернетга уланган бундай ускуналар тўпламлари барча педагог кадрлар малакасини ошириш муассасалари кутубхоналарига ҳам берилди.

Бугунги кунда таълим сифатини ошириш Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга оширишнинг иккинчи босқичи бош вазифаларидан бирига айланди. Таълим тизими ўқув жараёнига замонавий ўқитиш услубиятлари ҳамда ахборот технологияларини жорий этиш ва бу соҳадаги илғор халқаро тажрибадан фойдаланишга йўналтирилган. Бу жараённи бевосита амалга оширадиган педагогларни узлуксиз касбий ўсиши учун шароит яратишга катта аҳамият берилмоқда.

Мавжуд ресурсларимиздан ташқари қўшимча хорижий инвестициялар ҳам жалб этилмоқда. Жумладан, Малайзиянинг Мара технология университети билан тузилган шартномага кўра яқинда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги 40 та Pentium-4 компьютери, иқтисод, ахборот технологиялари, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш бўйича дарслик ва қўлланмалар олди. Буларнинг барчаси давлатимиз раҳбарининг Фармонига кўра ташкил этилган Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Истеъдод" жамғармаси ихтиёрига берилди. Мазкур жамғарма фаолияти истиқболли ёш педагоглар ва илмий кадрлар малакасини ошириш ва тажриба алмашишини ташкил этишга йўналтирилган.

Жойлардан хабарлар

Завод қурилиши тезлашади

Қўнғирот сода заводи қурилишида мазкур объектдаги жорий ишларни тезлаштиришга бағишланган кенгаш ўтказилди. Унда завод қурилишига дахлдор вазирлик ва идоралар, концерн ҳамда компаниялар раҳбарлари, мутахассислар иштирок этишди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари К. Тўлаганов сода заводи қурилишини белгиланган муддатда қуриб битказиш билан боғлиқ вазифаларга тўхталди.

Кенгаш ишида Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси М. Ерниязов қатнашди.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Истиқлол» кўргазмаси

Термиздаги «Истиқлол» супермаркетида кузги ва қишки мавсумга мўлжалланган турли кийим-кечаклар, ҳар хил русумдаги пойабзаллар, мебеллар, кундалик эҳтиёж моллари, озиқ-овқат маҳсулотлари кўргазма-ярмаркаси очилди. Унга ҳозирча 250 миллион сўмлик намунавий маҳсулотлар қўйилди. Уларнинг асосий қисмини «Ўзбекенгилсаноат» акциядорлик компаниясининг бежирим, сифатли кўйлак, пальто, шим, спорт либослари ташкил қилмоқда. Айтиш керакки, Ўзбекистон-Швейцария, Германия ҳамкорлигидаги «Хива-Карпет» қўшма корхонаси ишлаб чиқарган ажойиб гиламлар, Самарқанд чинни заводи маҳсулотлари, «Файзхолдинг», компаниясининг энг сўнгги нусхадаги гарнитурлари, «Ўзбекчармпойабзали» тизими корхоналари маҳсулотлари ҳам кўргазмадан кенг ўрин олган.

«Туркистон-пресс».

Довонда ресторан мажмуи

Наманган вилояти Давлатобод туманидаги «Буюк» савдо ишлаб чиқариш корхонаси «Тошкент-Ўш» халқаро йўлида ресторан мажмуи барпо этди. Тадбиркорлар байрам арафасида ишга туширилган ушбу иншоотни «Улуғ Турон», дея номлашди. Бир йўла юз кишига хизмат кўрсата оладиган икки залли ресторан, унинг ёнидаги меҳмонхонага Европа андозаларида ишлов берилган.

Довон йўлида фаолият кўрсата бошлаган мажмуа атрофида қурилиш ишлари қизғин. Бунёдкорлар бу ердаги автокемпинг, меҳмонхоналарни йил охиригача битказиш ҳаракатида.

Қудратилла НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қовун сайли

Бухоро шаҳридаги Сомонийлар истироҳат боғида қовун сайли ўтказиш анъанага айланган. «Табаррук замин саховати» деб номланган бу тадбирда 120 нав ва номдаги ширин-шакар қовунларнинг таъми татиб кўрилди.

Уч кун давомида сўлим боғ қўйнида бадиий ҳаваскорларнинг куй ва қўшиқлари бир зум ҳам тинмади. Шаҳарликларга сайл давомида 500 тоннадан ортиқ полиз маҳсулотлари арзон нархларда сотилди.

Вобкент, Шофиркон, Жондор туманларидаги «Хайробод», «Бухоро», «Ўзбекистон» каби ўнлаб хўжаликлар деҳқонларининг ширин-шакар қовунлари совринга муносиб деб топилди. Муҳими, ушбу кўрик вилоятда қовун навларини янада кўпайтиришга имкон яратди.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

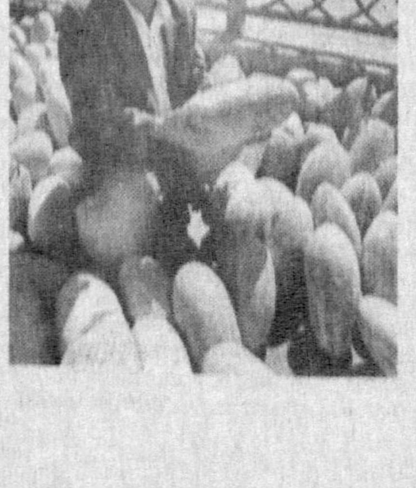

КЕЛАЖАГИ ПОРЛОҚ ҲАРАКАТ

НАВОИЙ (ЎзА мухбири Ёрқул УМАР). Навоий вилоят ҳокимлигида қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ислоҳотларни чуқурлаштириш, хусусан, фермерлик ҳаракатини янада ривожлантиришга бағишланган мулоқот бўлиб ўтди. Унда мутасадди вазирлик, ташкилот, компания, уюшма, йирик қишлоқ хўжалиги корхоналари раҳбарлари, туман ҳокимлари, етакчи мутахассислар, ширкат хўжаликлари раислари, фермерлар иштирок этди.

Мулоқотни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси И.Жўрабеков бошқарди.

Бугун вилоятда 3 минг 986 фермер хўжалиги фаолият юритмоқда.

Уларга бир юз олти минг гектар ер ажратилган. Фермер хўжаликлари, асосан, Навбаҳор, Навоий, Қизилтепа туманларида яхши ривожланган. Ўртачўл ва Маликчўлдаги ерлар тўлиқ фермер хўжаликлари ихтиёрида. Ўтган йили иқтисодий ночор ва самарадорлиги паст 18 ширкат хўжалиги фермер хўжаликларига айлантирилди.

Мулоқот чоғида зарар кўриб ишлаётган бошқа ширкат хўжаликларини ҳам тугатиш ва ерни ўз эгаси — фермерларга бериш лозимлиги таъкидланди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Р.Азимов, Навоий вилоят ҳокими Б.Рўзиевлар қатнашди.

САМАРҚАНД (ЎзА мухбири Акбар ҚАРШИЕВ). Вилоят ҳокимлигида бўлиб ўтган мулоқотда вилоят қишлоқ хўжалиги тизимида амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёни, хусусан, фермерлик ҳаракатининг истиқболлари ҳақида гап борди.

Уни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси И.Жўрабеков бошқарди.

Вилоятдаги илғор фермерлар хўжаликлари раислари, туманлар фермер хўжаликлари уюшмалари директорлари, ширкат хўжаликлари раҳбарлари, қишлоқ ва сув хўжалиги соҳаси мутахассислари иштирок этган мулоқот ошкора, эркин суҳбат тарзида ўтди. Унда қишлоқда ўтказилаётган ислоҳотлар, ширкат хўжаликларини тугатиш ва мулкдорлар синфини шакллантириш масаласида фикрлашилди.

Бугун вилоятда 8 минг 900 дан зиёд фермер хўжалиги фаолият юритмоқда. Уларга 115 минг гектар ер берилган. Фермерлар вилоятдаги ғалланинг 31 фоизини, пахтанинг эса 25 фоизини тайёрлаб бермоқда.

Бугун фермерлик ҳаракати ўзини тўла оқламоқда. Ширкат хўжаликларининг эса барчаси ҳам иқтисодий ислоҳотлар, қолаверса, эртанги кун талабига жавоб бера олмаслиги аён бўлиб қолди.

Йиғилишда зарар билан ишлаётган ана шундай ширкат хўжаликларини тугатиш, уларнинг ўрнида истиқболли, камида 45-50 гектар ерга эга фермер хўжаликлари ташкил этиш лозим, деган фикрга келинди. Шу мақсадда вилоятдаги 76 ширкат хўжалиги фермер хўжалигига айлантирилиши мақсадга мувофиқ, деб топилди.

Учрашувда Бош вазир ўринбосари Р.Азимов, вилоят ҳокими Ш.Мирзиёев иштирок этди.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

«Ўзавтойўл» давлат-акциядорлик компанияси ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси фаолиятини ташкил этиш масалалари тўғрисида

6. "Ўзавтойўл" давлат-акциядорлик компанияси таркибига кирувчи корхоналар ва ташкилотлар йўл хўжалиги тизими корхоналари ва ташкилотлари ўзгартирилиши муносабати билан текин оладиган мол-мулк, асосий ва айланма воситалар бўйича даромад (фойда) солиғидан озод қилинсин.

7. Қуйидагилар:

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси тўғрисидаги Низом;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси даромадларини шакллантириш ва маблағларини сарфлаш тартиби тўғрисидаги Низом;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармасини бошқариш кенгаши таркиби;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси Ижро этувчи дирекциясининг ходимларнинг чекланган сони 45 нафар бўлган тузилмаси тасдиқлансин.

8. Белгилансинки, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармасининг ижро этувчи директори Ўзбекистон Республикаси Молия вазирининг тақдимномасига кўра Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан лавозимга тайинланади ҳамда моддий таъминот, ижтимоий ва транспорт хизмати кўрсатиш шарт-шароитлари бўйича вазир ўринбосарига тенглаштирилади.

9. Белгилаб қўйилсинки:

Республика йўл жамғармаси маблағларидан қонуний ва мақсадли фойдаланилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармасини бошқариш кенгашига юкланади;

Республика йўл жамғармасининг ноқонуний сарфланган ва мақсадли фойдаланилмаган маблағлари қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда Жамғармага ундириб олинади.

10. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг Назорат-тафтиш бош бошқармаси Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда бир ой муддатда Республика йўл жамғармаси маблағларидан фойдаланилишини текшириб чиқсин, харажатларнинг мақсадли йўналтирилганлиги ва самарадорлигига, шунингдек асбоб-ускуналар ва товар-моддий бойликлар сотиб олишга тузилган контрактларга, шу жумладан импорт контрактларга алоҳида эътиборни қаратсин.

11. Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси йўл хўжалиги тизимида танлов савдолари (тендерлар) ташкил этилиши ва ўтказилиши устидан назоратни таъминласин ҳамда танлов савдолари натижаларига кўра тузилган шартномалар бажарилишининг мониторингини олиб борсин.

12. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси унга Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармасига маблағлар тўпланишини таъминлаш функциялари юклanganлигини ҳисобга олган ҳолда:

икки ҳафта муддатда ходимларнинг белгиланган сони доирасида марказий аппаратда ходимлар сони 4 кишидан иборат бўлган тегишли бўлим, вилоят бошқармаларида 3 кишидан ортиқ бўлмаган сектор ташкил этсин, шунингдек туман ва шаҳар солиқ инспекциялари тузилмасига зарур ўзгартиришлар киритсин;

2003 йил 1 октябрга қадар Республика йўл жамғармасига маблағлар тушишини ҳисобга олиш ва назорат қилиш функцияларини бажарувчи кадрларнинг ўқишини ўтказсин.

13. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

14. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги тегишли вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда қонун ҳужжатларига мазкур қарордан келиб чиқувчи ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

15. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ў.Т.Султонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 21 август.

«Фарғонасут» маҳсулотлари

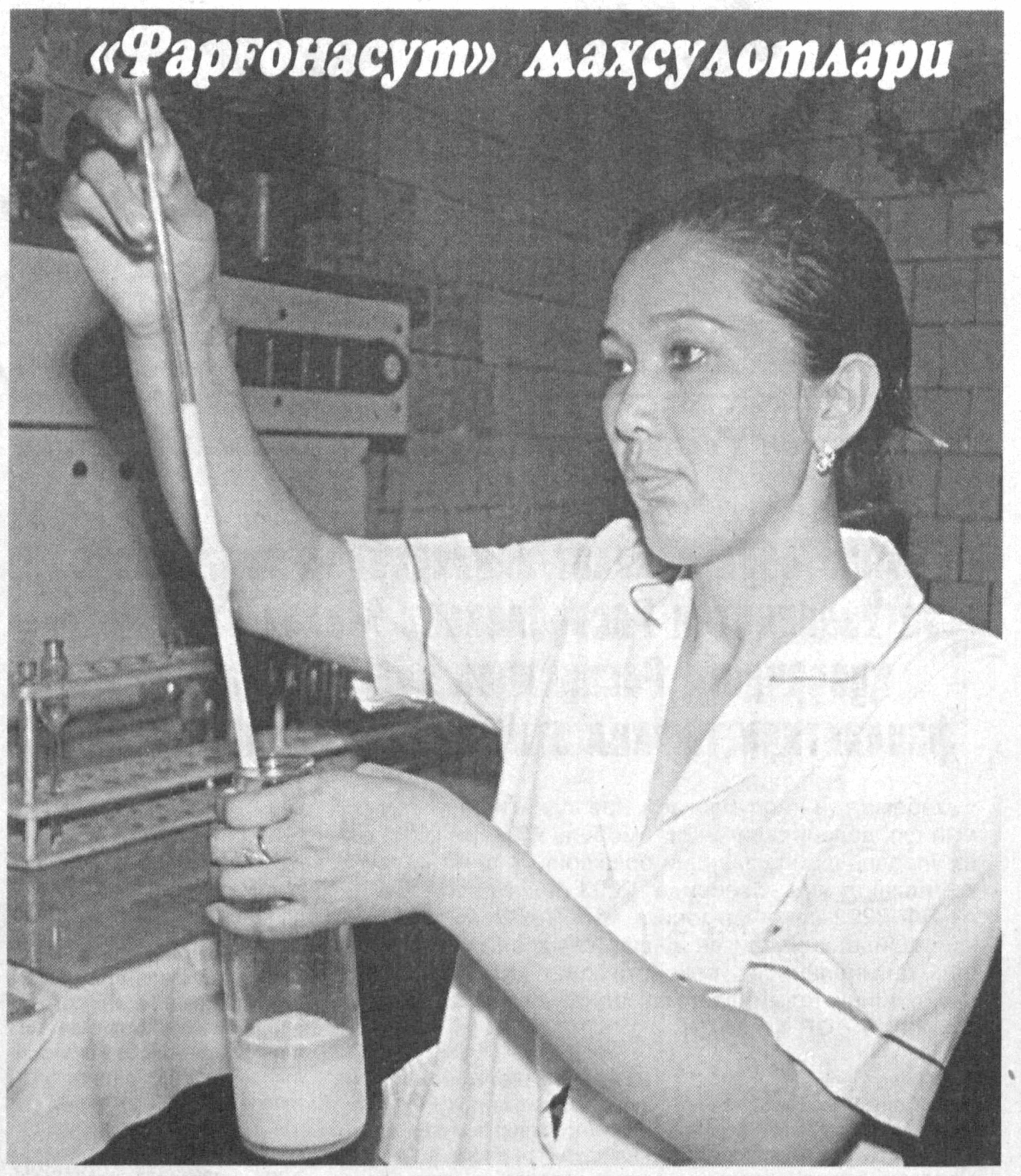

Бугунги кунда мамлакатимизда кўплаб қўшма корхоналар фаолият юритмоқда. Бу, табиийки, истеъмол бозорини янада бойитишга хизмат қилаётир. Марғилондаги Ўзбекистон—Буюк Британия ҳамкорлик меваси бўлган «Фарғонасут» ҳам ана шундай қўшма корхоналар сирасига киради.

Ҳозирда корхонада ўн икки турдаги сут маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда. Бундан ташқари унда тайёрланаётган ўн олти турдаги музқаймоқ нафақат водийда, балки пойтахтимизда ҳам аллақачон ўз харидорларини топган.

Тайёр музқаймоқ ва сут маҳсулотларни харидорларга етказиб бериш учун 8 та махсус автомобиль мавжуд. 300 нафар ишчи меҳнат қилаётган «Фарғонасут» қўшма корхонаси маҳсулотлари Тошкент шаҳри ва вилоятдаги оромгоҳ, мурувват уйи ва даволаниш масканларига ҳам етказиб берилаётир.

Маҳсулотларнинг сифатли бўлишида корхона лобарантларининг ҳам ҳиссаси катта.

СУРАТДА: лаборант Гулнора Усмонова.

Муқимжон ҚОДИРОВ (ЎзА) олган сурат.

Олий Мажлис сессияси олдидан

Имтиёз имконият яратади

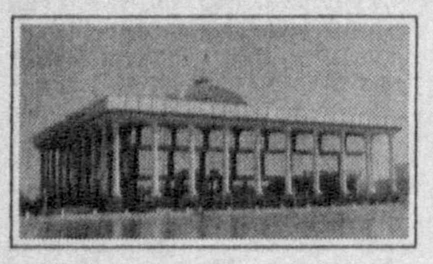

Юртбошимиз Олий Мажлиснинг саккизинчи сессиясидаги маърузасида жамиятимизда фаолият кўрсатаётган нодавлат тузилмаларини қўллаб-қувватлаш, уларни рағбатлантиришга оид иқтисодий, ташкилий ва ҳуқуқий механизмни ишлаб чиқиш зарурлиги ҳақида тўхталиб, «Бундай фонд ва уюшмаларни тузиш ва иш юритиш кафолатлари ва шартлари тўғрисидаги қонунни тайёрлаш пайти келди», дея таъкидлаган эди. Ана шу фикр амалий равишда давом эттирилиб, ўн биринчи сессияда «Жамоат фондлари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси депутатлар ҳукмига ҳавола этилди. Умумхалқ муҳокамасига қўйилган ушбу ҳужжат кенг жамоатчилик, хусусан, турли жамоат фондлари томонидан ўрганиб чиқилди. Бу ҳақда Ўзбекистон фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси Марказий Кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Шуҳрат УСМОНОВ шундай дейди.

— Умумхалқ муҳокамасига тақдим этилган мазкур Қонун лойиҳаси Ўзбекистонда ҳуқуқий демократик жамият, кучли давлатдан кучли фуқаролик жамиятига ўтиш жараёнида нодавлат, жамоат ташкилотлари ролини ошириш билан боғлиқ вазифаларга тўла жавоб бера олиши зарур. Жамғармамиз Марказий Кенгаши, унинг жойлардаги бўлимлари ҳам лойиҳани атрофлича ўрганиб чиқиб, унинг айрим бандларига ўзгартириш ҳамда қўшимчалар киритиш лозим, деган фикрга келди.

Энг аввало, қонун лойиҳасида жамоат фондларига нисбатан солиқ сиёсати ҳамда уларнинг мавжуд имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқи аниқ- равшан кўрсатилмаган. Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламлари билан иш олиб борадиган жамоат ташкилоти учун эса имтиёз ва енгилликлар жуда-жуда керак. Шундан келиб чиқиб, 20-модданинг 5-бандини ўзгартирган ҳолда қуйидагича ифодаланишини таклиф қиламиз:

«Нодавлат, жамоат тузилмалари фаолиятини моддий қўллаб-қувватлашнинг иқтисодий кафолати сифатида жамоат фондлари тасарруфида ташкил этилган корхоналарда ишловчилар умумий сонининг камида 50 фоизини уруш ва меҳнат фахрийлари ташкил этган юридик шахслар мавжуд имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўладилар».

23-модданинг 2-хатбошисида фонднинг барча маъмурий харажатлари 6 турдаги тўловлардан иборат эканлиги эслатилган. Шу боис мазкур модданинг 3-хатбошисидаги **«ҳар йилги маъмурий харажатлар суммаси фонд барча харажатлари суммасининг ўн беш фоизидан ошмаслиги керак»** мазмунидаги чекловни олиб ташлаш лозим. Шунда фонд доирасида қўшимча тадбирлар ўтказиш, ишловчилар ташаббускорлигини ошириш имкониятлари кенгаяди.

Шунингдек, 25-модданинг 1-хатбошиси қуйидаги таҳрирда, яъни, **«Фонднинг васийлик кенгаши фонд фаолияти устидан назоратни амалга оширади»** тарзида ифодаланса, мақсадга мувофиқ бўларди. 3-модда 2-хатбошисининг 2-қаторидаги **«Фонд уставида»** сўзи ўрнига **«Тафтиш комиссияси низомида»** деб ёзилиши ўринли, деб ҳисоблаймиз.

Бундан ташқари, жамғармanинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар бўлимлари томонидан қатор таклиф ва мулоҳазалар ҳам билдирилганки, уларнинг барчаси Қонун лойиҳасининг сўнгги таҳририда инобатга олинади, дея умид қиламиз.

«Халқ сўзи» мухбири Қудратилла НАЖМИДДИНОВ ёзиб олди.

Фермер ўз ҳуқуқига эга бўлса...

— Ўн иккинчи сессияда қишлоқ хўжалигига оид қатор қонунларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилиши мўлжалланаётгани ҳақида газетада ўқидим. Демоқчиманки, ер, сув техника хизмати масалаларида ҳам биз ширкат хўжаликлари билан тенг ҳуқуқли субъект. Лекин кўпинча, ширкат хўжалиги экинлари суғорилиб бўлингач, сўнгра фермерларга лимит бўйича сув ажратилади. Ваҳоланки, бир ариқдан сув ичгач экин майдонлари жойлашувига қараб ажратилиши керак. Бу таклифим ҳам шу қонунларда акс этса дейман. Шундагина фермер ишлаб чиқарувчи сифатида жамиятда том маънода ўз ўрнини топади.

Абдумалик КАРИМОВ, фермер. Оққўрғон тумани.

«ШУ АЗИЗ ВАТАН БАРЧАМИЗНИКИ»

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ (ЎзА мухбири Неъмат ДУШАЕВ).
Айни кунларда жойларда Энг улуғ ва энг азиз байрамимизга бағишланган кўплаб маданий-маърифий тадбирлар бўлиб ўтмоқда. Мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, ёш авлодни миллий истиқлол руҳида тарбиялаш, энг асосийси, шу юрт одамларини озодлик ва ҳурлик қадрига етиш ва унинг бебаҳо неъматларидан баҳра олишга ундовчи бундай тадбирларда таниқли ижодкорлар, олимлар ва санъаткорлар иштирок этмоқда.

Республика "Маънавият ва маърифат" маркази Тошкент вилояти ҳокимлиги билан ҳамкорликда ташкил этган "Шу азиз Ватан барчамизники" мавзуидаги навбатдаги учрашув Олмалиқ шаҳрида бўлиб ўтди.

Олмалиқ Истиқлол йилларида таниб бўлмас даражада ўзгарди. Янгидан-янги савдо, маданий, маиший объектлар, гузарлар қуриб фойдаланишга топширилди. Буларнинг ҳаммаси озод ва эркин меҳнат учун имкон берган мустақиллик шарофатидан. Бугунги кунда бу ерда етмишдан ортиқ миллат ва элат вакиллари аҳил яшаб, улкан бунёдкорлик ишларига ўзларининг салмоқли ҳиссаларини қўшмоқда.

Республика "Маънавият ва маърифат" маркази раҳбари Қуддус Аъзам, Ўзбекистон халқ артисти Ҳусан Шарипов, Навоий номидаги Давлат академик Катта театри режиссёри, шоир Андрей Слоним каби таниқли ижодкорларнинг чиқишлари йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар

ЭҲТИРОСЛАРГА ИШОНМА,

Юртимиз мустақилликка эришганига ўн икки йил тўлмоқда. Ушбу улуғ айём арафасида ўтган давр воқеаларини яна бир эслаш, собитқадамлик билан ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларни ҳар тарафлама таҳлил қилиш табиий бир ҳол. Шубҳа йўқ, ўн икки йил давомида кўп нарсаларга эришдик: мустақилликни мустаҳкамладик, порлоқ келажакнинг иқтисодий асосини яратдик. Бир пайтнинг ўзида бизнинг иқтисодий ҳаётимизни мураккаблаштиришга сабаб бўлган ҳодисалар ҳам юз берди. Ушбу мақолада муаллифлар мустақил давлатнинг мустақил молия, пул муомаласи, банк тизимларини барпо этиш ҳам осонликча юз бермаганлиги ҳақида фикр юритишади.

Тарихда кўп воқеа-ҳодисалар ўзининг ҳақиқий баҳосини ўз вақтида ололмаган. Айрим давлат ёки халқ тақдирида кескин бурилиш ясаган воқеаларни ҳам замондошлар ўз вақтида англаб, моҳиятини тўғри тушунавермаганлар. Тарихнинг ҳукми адолатли бўлиши учун табиийки, маълум бир муддат ўтиши керак бўлган. Биз қуйида ўзбек халқи тарихида, юртимиз келажакда энг ривожланган давлатлар даражасига чиққан пайтда ҳам ўз аҳамиятини йўқотмайдиган айрим ҳодисалар ҳақида сўз юритмоқчимиз. Гап Ўзбекистон мустақилликка эришиш арафасида унда мавжуд молия, солиқ, банк ва пул муомаласи соҳаларининг аслида жарга тушиб қолганлиги, вазиятни ўнглаш учун қилган хатти-ҳаракатларимиз ва мустақил молия, солиқ, банк тизимларини барпо этиш соҳасида ўтказган чора-тадбирларимизга кескин салбий таъсир кўрсатган айрим ҳолатлар ҳақида кетмоқда. Орадан ўтган 10-12 йил муддат, бизнингча, ўша пайтда содир бўлган воқеа-ҳодисаларга объектив баҳо бериш учун етарли асос бўла олади.

Ўзбекистон том маънодаги мустамлака мамлакат эди. Аҳвол шу даражада эдики, мамлакатимиз Президенти И.А.Каримов таъкидлаб ўтганидек, ўзбек халқи яратган бойлик тўлалигича Москва ихтиёрига ташиб кетилиб, худди шу бойликнинг кичик бир қисми юртимизга қайтариб бериларди. Лекин бу қайтиш энди гўёки Иттифоқ ҳукуматининг ўзини ўзи боқишга қодир бўлмаган халққа «ёрдами» эди (Бу сафсатанинг асоссиз эканлигини мустақиллик исботлади — 1994 йилдаёқ Ўзбекистон собиқ СССР ҳудудидаги давлатлар билан ташқи савдода ижобий қолдиққа эришди). Ҳатто юртимиздан шу йўл билан олиб чиқилаётган бойликларнинг ҳисоб дафтарлари, яъни бухгалтерия ҳисоб-китоблари ҳам Москвада москвалик мутахассислар томонидан юритилар ва яратаётган даромадларимиз миқдорини биз мутлақо билмаслигимиз учун зарур восита ҳамда усуллар ўта пухталик билан ўйлаб топилган эди.

Шу боис мустақилликка эришиш арафасида, яъни 1989-1991 йилларда Ўзбекистон Давлат бюджети даромадининг 30-40 фоизи собиқ Иттифоқдан қайтиб бериладиган субвенциядан (содда тилда ёрдамдан) иборат эди. Кези келганда шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ЎзССРни «боқиманда» республикага айлантириш механизми ҳам ҳеч қандай иқтисодий қонун-қоидаларга асосланмаган. Хусусан, 1988 йилдаги ҳисоб-китобларга кўра, Ўзбекистондан олиб кетилган бир йиллик пахта толасидан 25 миллиард рубл даромад олинган, яъни бу бизга «дотация»га берилган 2,5 миллиард рублдан 10 баробар кўп эди. 1991 бюджет йилида Ўзбекистон учун янада оғир молиявий аҳвол юзага келди. Иттифоқ ҳукумати билан муросасиз кураш йўлига ўтган жаноб Ельцин бошлиқ Россия Федерацияси раҳбарияти СССР давлат бюджетига Россия ҳудудидан йиғиб олинадиган маблағнинг тушишини тўхтатиб қўйди. Бир пайтлар Европада эндигина қаддини тиклаётган буржуазия қироллик ҳокимиятини кучсизлантириш учун унга солиқ тўлашдан бош тортиш йўлини тутган эди. Ўшанда солиқ учун кураш ҳокимият учун курашга айланиб кетиб, тез орада Европада бир нечта давлат қироллик мақомини йўқотган ва республикаларга айланган эди. Ҳокимият учун курашнинг мазкур усулини собиқ СССР раҳбарияти ўз вақтида тушуниб етмади. Мазкур ҳолат Иттифоқ бюджетидан Ўзбекистонга қайтиши мўлжалланган субвенция ҳажмининг олдинроқ қисқара бошлашига, кейин эса бутунлай тўхташига олиб келди. Ўзбекистон давлат бюджети тақдирнинг бундай кутилмаган зарбасига тайёр эмас эди, шу сабаб унинг иқтисодиёти бутунлай издан чиқиб кетиш хавфи остида қолди.

Қисқача айтадиган бўлсак, аҳвол ўта оғир ва ундан чиқиб кета олишнинг йўли йўқ эди ҳисоб. Қолаверса, худди шундай вазиятда ўтган асрнинг 50-60-йилларида сиёсий мустақилликка эришган Осиё, Африка ва Лотин Америкасидаги ўнлаб давлатлар ҳозиргача молиявий қийинчилик шароитида яшамоқдалар. Масалан, Аргентина, Мексика ва улардан ҳам олдинроқ мустақилликка эришган давлатларни олиб кўрайлик. Улар ўша асрнинг 80-йилларида бирмунча муваффақиятларга эришдилар. Лекин бундай ижобий натижаларга кучли ташқи ёрдам, иқтисодиётнинг халқаро корпорациялар манфаатидан келиб чиқиб танланган тармоқларинигина ривожлантириш, миллий бойликни талон-тарож қилиш каби омиллар ёрдамида эришилди. Ҳеч ким мустақил иқтисодиёт яратишни ўйламади. Узоқни кўра олмаслик тезда панд берди. Аргентина, Мексика иқтисодиётлари асоси бўшлиги туфайли четга бутунлай қарам бўлиб қолди. Улар ташқи қарзларининг миқдори бўйича дунёнинг энг олдинги давлатлари қаторига кириб қолишди ва яқин йиллар ичида бу рўйхатдан чиқиб кета олишлари гумон.

Айтишимиз мумкинки, ўша шароитда иқтисодий мустақил давлат сифатида Ўзбекистон ҳам ташқи молиявий ёрдамсиз яшаб кета олмаслиги керак эди. Лекин шундай бўлиб чиқмади. Нега? Ўзбекистон қисқа муддат ичида ташқи ёрдамсиз, фақат ўз халқи кучи ва раҳбарият иродаси билан қандай қилиб мустақил молия, банк, пул муомаласи ва солиқ асосларини ярата олди? Бугун бу саволларнинг жавоби хусусида наинки ўзимиз, ҳатто халқаро молия, банк ташкилотларининг мутахассислари ҳам фикр юритишмоқда.

Бунинг сабабларини юртимизда мустамлака иқтисодиётни мустақил давлат иқтисодиётига айлантириш ва бир пайтнинг ўзида бозор муносабатларини шакллантириш каби икки улкан вазифани ҳал этиш жараёнида халқимизга хос ва мос эволюцион йўлнинг танланиши, энг асосий стратегик ва тактик масалаларнинг оқилона ечимини топа олиш, эски тузумдан қолган барча нарсани большевикларча бузиб ташлаб, кейин унинг вайроналари устида янги бино қуриш йўлидан кетмаслик, яъни янги уй қурмай туриб, эскисини бузмаслик, халқимизнинг ўз раҳбариятига бўлган чексиз ишончи, раҳбару оддий халқнинг фидокорона меҳнати каби омиллардан қидириш, бизнингча, тўғри бўлади.

Бир вақтнинг ўзида мустақил Ўзбекистоннинг мустақил молия, банк ва солиқ тизимига асос солиш режали иқтисодиётдан бозор иқтисодиётига ўтиш объектив заруриятга айланган мураккаб бир шароитга тўғри келганлиги ва бу вазифа республика раҳбариятининг узоқни, оқибатини ўйлаб нозик иқтисодий сиёсатни юргизиш асосида амалга оширилганлигини ҳам қайд этиб ўтишимиз керак. Энг асосийси, Ўзбекистоннинг мустақил молия, банк ва солиқ тизимига асос солишда «фалаж қилиб даволаш» (шоковая терапия) усулидан фойдаланилмаганлигидир. Тўғрисини айтиб қўя қолайлик, бундай ўзига хос йўлнинг танланганлигини ва унинг айнан нима учун танланганлигини идрок этишга ҳамон кўпчилигимиз ожизмиз. Шу кечаю кундузда, ҳатто баъзи бир илмий доираларда ҳам, иқтисодий муаммоларнинг ечими топилмасдан дўппи тор келиб қолган ҳолатларда, беихтиёр «Аслида бу вазифани бажаришда «шоковая терапия» усулидан фойдалансак бўлар экан» қабилидаги фикрлар ҳам билдирилаётир. «Бу усулдан Польша, Чехия, Словакия ва Болтиқбўйи республикалари ва бошқалар фойдаланди-ку! Оқибати унча ёмон бўлмади-ку!» деган хаёлларга ҳам бораяпмиз.

Ўзбекистоннинг мустақил молия, банк ва солиқ тизимига асос солишда «шоковая терапия» усулидан фойдаланилмаганлигининг асл мазмун-моҳиятини идрок этиш учун масалага, бошқа омилларни инобатга олмаган ҳолда, фақат биргина демографик ҳолат нуқтаи назаридан қарайлик-чи, соғлом фикрлаш қобилиятига эгаман дегувчи ҳар бир оддий фуқаронинг хаёлига нималар келар экан? Юқорида номлари келтириб ўтилган ҳар бир мамлакат аҳолисининг сонини Ўзбекистон аҳолисининг сони билан бир таққослаб кўринг. Ўртадаги фарқ айрим мамлакатларга нисбатан 20 баробардан ошиб кетаяптими? Бир оилага тўғри келувчи ёш болаларнинг ўртача сонига эътибор берингчи, қандай «картина»нинг гувоҳи бўлар экансиз? Фанда «Мамлакат аҳолисининг меҳнатга лаёқатсиз қисми» деган тушунча ёки кўрсаткич бор. Бу тушунча ёки кўрсаткичнинг таркибига кимлар киритилиши мумкинлиги изоҳ талаб этмаса керак. Ўзбекистондаги шу кўрсаткичнинг даражаси билан «шоковая терапия»ни қўллаган исталган бир мамлакатдаги кўрсаткични таққослаб кўринг-чи, фарқлар неча баробар экан? Ўзбекистон аҳолисининг қарийб ярми ана шу кўрсаткичнинг таркибига киради. Ишончингиз комил бўлсин, «шоковая терапия»ни қўллаган мамлакатларнинг бирортасида оилада 2 ва ундан ортиқ фарзанд бўладиган бўлса, ундай оилалар «ненормальный» оилалар қаторига киритилган ва бундай оилалар мамлакат миқёсида бармоқ билан санарли даражада бўлган, ҳозир ҳам шундай бўлиб келаяпти. Биздачи? Бу ўринда вазиятнинг қандай эканлигини идрок этиш ҳар биримиздан унча кўп ақлни талаб этмаса керак?

Ҳар бир мамлакатдаги демографик ҳолатни аҳолининг турмуш даражасисиз тасаввур этиш мумкин эмас. Шу нуқтаи назардан тегишли статистик тўпламларга назар солингчи, нимaнинг гувоҳи бўлар экансиз? Бу жойда турли рақамларни келтириб биз сизнинг бошингизни оғритмоқчи эмасмиз. Гапнинг индаллоси шуки, ўша давр манбаларида бошқалар қатори, ўзбекистонликларнинг ҳам жон бошига тўғри келувчи истеъмол қилинган маҳсулотлари (уларнинг айримларини бизнинг халқимиз аслида истеъмол қилмаган, истеъмол қилиниши лозим бўлган шундай маҳсулотнинг номинигина билишган, холос) тўғрисида маълумотлар бор. Уларни таҳлил қилсангиз, ўзингиз билмаган ҳолда бу соҳада ҳам Ўзбекистон мамлакатлар (республикалар) ўртасида «охиридан биринчи» эканлигининг гувоҳи бўласиз.

Масалани айнан шу тарзда баён этиш кайфияти бизда жуда юқори бўлишига қарамасдан, энди эътиборингизни қуйидагиларга қаратмоқчимиз: Ўзбекистондаги реал вазият худди ана шундай бўлиб турган бир пайтда, мустақил Ўзбекистоннинг молия, солиқ ва банк тизимларига асос солинаётган паллада муҳим воситалардан бири сифатида «шоковая терапия»нинг қўлланилиши қандай оқибатларга олиб келар эди? Кўпгина «кўрсаткичлар» бўйича биздан анча юқорида бўлган мамлакатларда «шоковая терапия»нинг қўлланилиши минг-минглаб кишиларнинг хонавайрон бўлишига олиб келганлигига ўзимиз гувоҳ эмасми? «Охиридан биринчи» ўринни эгаллаб келган Ўзбекистонда бу усулнинг қўлланилиши минглаб эмас, балки бир неча миллионлаб ўзбекистонликларни аллақачон қон қақшатмасмиди? Ҳар бир оиласи «болажон» оила саналган ўзбекларнинг ҳоли не кечарди? «Кексайганида ота-онамизнинг хизматида бўламиз» деган фарзандларнинг иложсизликдан боши эгилмасмиди?

Энди ўзингиз қуйидаги саволларга инсоф билан, холисона жавоб беринг: мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ бозор муносабатларига ўтишда Ўзбекистоннинг ўзига хос ва мос йўли тўғрисида ким қайғурди? «Шоковая терапия»нинг масалаларни ҳал этишда восита сифатида қўлланилиши Ўзбекистон учун мақбул бўлмаган вариант эканлигини ким биринчи бўлиб кўра олди?

Мустақил молия, банк ва солиқ тизимларини барпо этиш соҳасида ўтказилган тадбирларни бир неча гуруҳларга бўлиш мумкин. Энг аввало, эски тизимнинг бутунлай янги шароитда, яъни Москва йўлйўриғи ва «ёрдами»сиз ишлай олиши учун етарли шарт-шароитлар яратиш зарур эди. Бунинг учун биринчи навбатда молия, солиқ ва банк тизимини мутлақо янги асосда барпо этиш учун жаҳон андозаларига мос зарур ҳуқуқий асос яратилди.

Мустақил давлатчилик талаблари асосида ва янги қонунчилик негизида бу соҳанинг бошқарув органлари бутунлай қайтадан ташкил этилди. Масалан, молия вазирлиги тизими тубдан қайта ташкил этилган бўлса, Давлат солиқ қўмитаси бутунлай янгидан барпо қилинди. СССР Давлат банки Ўзбекистон филиали негизида Ўзбекистон Республикаси мустақил Марказий банки, СССР давлат ихтисослаштирилган тармоқ банклари Ўзбекистон филиаллари асосида пайчиликка асосланган тижорат банклари тузилди. Аралаш мулк ва хусусий мулкчиликка асосланган ўнлаб янги тижорат банклари ташкил топди.

Ўзбекистон мустақил давлатлар аъзо бўлиши мумкин бўлган жаҳон молия-кредит сиёсатини белгиловчи энг нуфузли халқаро ташкилотларнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлиб киришга муваффақ бўлди.

Юқорида санаб ўтилган чора-тадбирлар натижасида 1991-1992 йиллар мобайнида мустақил давлатга хос бўлган молия, солиқ ва банк тизимлари шаклланa бошлади. Ўз даромадимиздан оқилона фойдаланиш эвазига, харажатларимизни қийинчиликлар билан бўлса-да, ўзимиз қоплай бошладик. Бу даврга келиб, Президентимиз томонидан мамлакатимизда бозор иқтисодиётини барпо этишнинг асосий стратегик масалалари, унинг томойиллари ишлаб чиқилди. Ва Ўзбекистон халқи олдида ҳар тарафлама баркамол, маърифий жамият барпо этиш учун ҳамма йўллар очилган эди.

Бахтга қарши, тақдир эндигина мустақил нафас ола бошлаган жафокаш ўзбек халқи учун яна бир зарба тайёрлаб қўйган экан. 1991 йил декабрида жаҳондаги энг машъум империялардан бўлмиш СССРнинг куни битганлиги XX асрнинг энг ижобий ҳодисаларидан бири сифатида тарихга кирди. Лекин шу билан бир қаторда ёш, мустақил давлатлар ҳали ўзларининг мустақил пул тизимларига эга эмас эдилар ва уни яратиш учун катта харажат, ҳаракат ва вақт керак эди.

Ҳар қандай мустақил давлат ўзининг мустақил пул бирлигига эга бўлишни хоҳлайди ва бу мустақил давлатчиликнинг муҳим белгиларидан бири ҳисобланади. Лекин эндигина мустақилликка эришган давлатлар ўша пайтдаги шароитда то ўз миллий пул тизимларини барпо эттунга қадар «рубл»дан умумий ҳолда фойдаланиб туришлари иқтисодий зарурият эди. Бошқа чора йўқ ҳам эди. Чунки сиёсий мустақилликка эришилгани билан собиқ иттифоқдош республикаларнинг бир-бирига қарам қилиб ташланган иқтисодиётлари бир кунда мустақил яшаб кета олмасди. Натижада Ҳамдўстлик давлатларининг кўпчилиги то ўз валютасини киритишга етарли шароит яратгунга қадар «ягона рубль зона»сида қолишга хоҳиш билдиришди. «Рубль зона»сида қолган давлатлар раҳбарлари 1992 йил октябрда ягона пул тўғрисидаги битимни имзоладилар. Кейинроқ Ўзбекистон ва Россия ҳукуматлари, Марказий банклари пул тизимларини бирлаштириш ҳақидаги икки томонлама шартномани имзоладилар. 1993 йил намунасидаги янги рубллар Ўзбекистон ҳудудига жўнатила бошланди.

Шу ўринда кутилмаган ҳодиса юз берди. Давлатлараро шартномалар имзоланиб, уни ижро этиш бошлангандан кейин, яъни янги рубль солинган самолётлар Тошкентга етиб келиб, пул Ўзбекистон Республикаси Марказий банки махсус омборига жойлаб бўлинган бир пайтда, қолган қисми эса жўнатилиш арафасида бу операция Россия томонидан ҳеч қандай асоссиз равишда тўхтатилди.

Бу воқеалардан сал олдинроқ, яъни 1993 йилнинг 10 майида Қирғизистон тўсатдан ўз миллий валютаси — сомни муомалага киритди. «Тўсатдан» деганимизнинг боиси шундаки, Ҳамдўстлик давлатларидан бирортаси ўз миллий пул бирлигига ўтишга қарор қилса, бу ҳақда бошқа аъзоларни уч ой олдин расман огоҳлантириш шартлиги ҳақида махсус давлатлараро битим бор эди (Мазкур битимга унинг иштирокчи давлатлари раҳбарлари бир марта, А. Акаев эса икки марта имзо чеккан. Тақдирнинг ўйинини қарангки, шу битим имзоланаётган мажлисда Қирғизистон Президенти раислик қилган ва мажлис раиси сифатида иккинчи имзони қўйган).

Қирғизистонда рубль ўрнига сомнинг муомалага киритилиши устига Россия Федерацияси раҳбариятидаги айрим кимсалар, айниқса, ўша пайтдаги молия вазири Б. Федоров каби шахсларнинг қарши хатти-ҳаракатлари туфайли кечагина имзоланган шартномалар қоғозда қолиб кетди. Натижада 1993 йил кузига келиб, ягона рубль зонаси яратиш ғояси чиппакка чиқди. Савол туғилади: кимга керак эди бу ўйинлар? Нега бундай бўлиб чиқди? Бу саволларнинг ҳақиқий жавобини излаш шу соҳанинг мутахассислари ва тарихчилар ҳукмига ҳавола.

Биз эса шуни айтишимиз мумкинки, бу ўйинлар бизга жуда қимматга тушди. Наинки бизга, бу ҳодиса қолган барча давлатлар иқтисодиётига ҳам катта зарар етказди, иқтисодий ислоҳотлар самарасини сезиларли даражада пасайтириб юборди, унинг илк натижаларини йўққа чиқарди. Энг ёмони эса шундаки, СССР парчалангандан кейинги даврда Ўзбекистонда эндигина шаклланиб кела бошлаган молия ва пул муомаласи тизимини қайтадан жар қирғоғига келтириб қўйди. Мамлакат иқтисодий ҳаёти ўз маромида давом этиши учун зарур воситалардан бири бўлмиш пул тизими ва пул бирлигисиз қолди. Тасаввур қилиб кўринг-а: мустақил давлат бор, лекин унинг пули йўқ! Ва бундай ҳодиса бизнинг ихтиёримизга қарши юз берди. Бизнинг назаримизда, бу ҳодиса Ўзбекистонда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларни энг камида бир йилга орқага суриб юборди... Иқтисодий ҳаёт қисқа муддат ичида яна бир бор бутунлай издан чиқиш хавфи остида қолди.

Зудлик билан Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 12 ноябрдаги «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида параллел тўлов воситаси сифатида «Сўм-купонлар»ни муомалага киритиш тўғрисида»ги қарори асосида 15 ноябрдан бошлаб биз учун номақбул шароитда сўм-купонларни муомалага киритишга мажбур бўлдик. Яхшиямки, узоқни кўра оладиган давлатлараро шартномаларни тузишдаги «ўйин»лардан аввалдан воқиф бўлган Юртбошимиз ҳар эҳтимолга қарши сўм-купонларни тайёрлатиб қўйган экан. Уларнинг 1, 3, 5 ва 10 сўмликлари Англияда ишланган бўлса, 25, 50, 100 сўмликдан 10 минг сўмликкача бўлган қисмини ўзимиз, ўз пул фабрикамизда босиб чиқара бошлаганимиз ҳаммани ҳайратга солгани ҳали, ёдимиздан чиққани йўқ.

Пул белгиларини ишлаб чиқиш ғоятда мураккаб, кўп меҳнат ва юқори аниқлик талаб этадиган жараён бўлиб, унга эри-

Самарқанд

Алломалар юртидаги мулоқот

Энг улуғ ва азиз байрамимиз арафасида таҳририятимиз ходимларининг юқоридаги шиор остида ўтказаётган халқ билан учрашувларида янги-янги истеъдодлар кашф этилмоқда, жойларда истиқлол байрамига кўрилаётган катта тайёргарлик ишлари билан кенг танишилмоқда, энг асосийси, эл ичига чуқуррoқ кириб борилмоқда, уларнинг қувонч ва дардларига шерик бўлинмоқда.

Улуғ алломалар, буюк саркардалар юрти бўлган Самарқанддаги учрашувлар ҳам бундан мустасно бўлмади. Кўҳна Самарқанднинг бугунги қиёфаси тубдан ўзгарган. Асрлар бўйи инсониятни ҳайратлантириб келган обидаларни кўриб кўнглингиз ғурурга тўлса, кейинги йилларда бунёд этилган замонавий ва осмонўпар биноларнинг улар билан бўйлашгандай, мустақиллик иншоотлари сифатида кўкрак кериб турганидан кўнглингиз қувончга тўлади. Биргина кейинги беш йилнинг ўзида 24600 ўринли 38 та бир-биридан гўзал, замонавий ва миллий руҳда қурилган коллеж ва лицейларнинг барпо этилгани юқоридаги гапимизга биргина исбот.

Ишлаб чиқарган маҳсулотлари билан ҳам вилоят бугунги кунда дунёга танилмоқда. "Самкочавто"да ишлаб чиқарилган автобус ва юк машиналарига бугунги кунда Россия, Қозоғистон, Украина, Болтиқбўйи давлатлари харидор.

Вилоят саноатида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариши йил сайин ошиб бормоқда. Айниқса, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришга, тадбиркорлик тараққиётига эътибор ошаяпти. Айни пайтда 25479 та кичик ва ўрта бизнес субъекти ишлаб турибди.

Икки йилдирки пахтачилик ва ғаллачиликда катта зафарлар қучилмоқда. Бу йил вилоят ғаллакорлари энг юқори натижага эришиб, ҳар гектар ердан 54 центнердан ҳосил кўтариб, 600 минг тоннага яқин сара дон тайёрладилар.

Самарқандликларнинг кейинги йиллардаги бунёдкорлик ишлари, эришган муваффақиятлари ҳақида кўп гапириш, ёзиш мумкин. Гапни мухтасар қилиб вилоятнинг биргина Тайлоқ туманида Обод маҳалла йили муносабати билан амалга оширилган тадбирни гапирсак ҳам Самарқандда қанчалик катта ишлар бажарилганлигига амин бўласиз.

"Боғизоғон" ширкат хўжалигининг Хўжақишлоқ маҳалласи ихтиёрига 3,5 гектар гўша ажратиб берилган. Гўшанинг кираверишида замонавий услубдаги бино. Унинг бир томонидан раис, котиб, посбонлар учун хоналар барпо қилинган. Иккинчи томонда кутубхона, спорт зали. Атроф гуллар, дов-дарахтлар билан қопланган. Ўртада катта ҳовуз. Волейбол, футбол, теннис майдончалари ёш спортчилар билан гавжум. Энг асосийси, бу жойлардан келадиган даромаднинг ҳаммаси маҳалланики.

—Таъкидлаш жоизки, бундай маҳалла масканлари намуна учун битта қуриб қўйилмаган,—дейди туман ҳокими Жамшид Ашуров.— Туманда бундай масканлардан 26 таси намунали фаолият кўрсатмоқда. Уларга 1-3 гектардан ер ажратиб берилган. Асосийси, уларнинг барчаси меҳнаткаш халқимизнинг ажойиб удуми — ҳашар йўли билан бунёд этилди.

Вилоятдан йиғилган намунали маҳалла оқсоқоллари, илғорлари, газета ва радиотелевидение мухбирлари, ёзувчи-шоирлар, санъаткорлар, фидоий инсонлар билан бўлган учрашув ана шу 26 танинг бири бўлган хўжақишлоқликларнинг гўзал масканида ўтказилди.

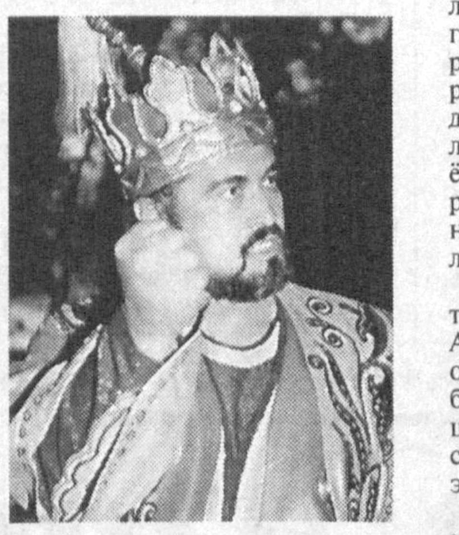

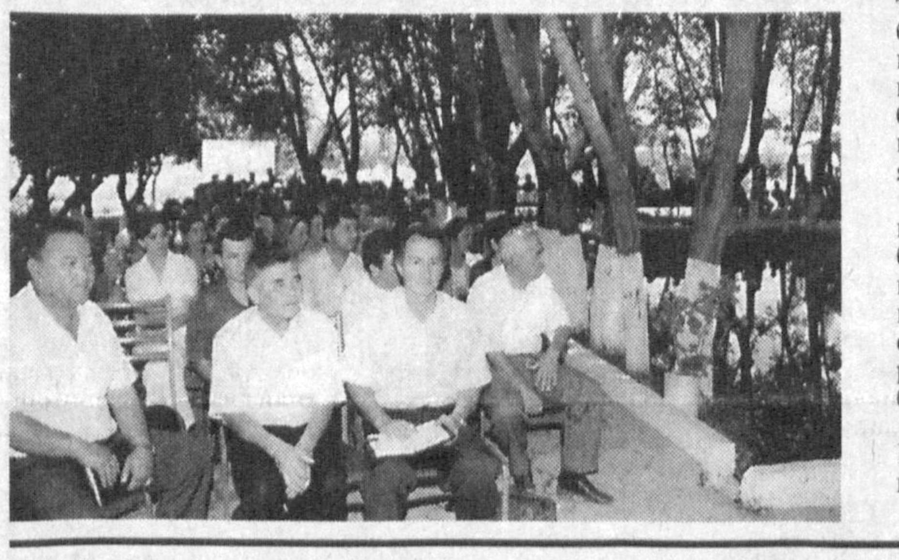

— Мустақиллик йиллари вилоятимиз қайси соҳада катта муваффақиятга эришган бўлса, бунда "Халқ сўзи" ва "Народное слово" газеталарининг, албатта муносиб улуши бор! — деди вилоят ҳокимининг ўринбосари Йўлдош Суюнов учрашувни очаркан. — Чунки, муваффақиятларимиз ҳақида биринчи бўлиб республикага ёзишган, бизни бундан ҳам катта муваффақиятга руҳлантирганлар газеталарнинг мухбирлари бўлишади. Улар бугун вилоятимизга ташриф буюришибди, ҳамкорлигимиз бундан ҳам мустаҳкамланади, муваффақиятларимиз эшиги янада кенгроқ очилади.

Шундан сўнг "Халқ сўзи" газетаси бош муҳаррири ўринбосари Эсиргап Болиев ўтаётган учрашувларнинг асосий мақсади, ижодий жамоанинг фаолияти, келгусидаги режалари ҳақида батафсил гапириб берди.

Самарқанд — Абу Мансур Мотрудий, Давлатшоҳ Самарқандий, Мирзо Улуғбек, Али Қушчи, Ғиёсиддий Жамшид, Мансур Коший, Абу Абдулло Рудакий, Абдураззоқ Самарқандий сингари улуғ алломаларга ватан бўлган юрт. Вилоят санъакорлари томонидан "Дунёни лол қолдирган 12 аллома" номли театрлаштирилган томоша ижро этилганда учрашувга ўзгача бир кўтаринки руҳ бостириб кирди. "Истеъдодли ўн икки ёш — истиқлолга тенгдош" шиори остида ёш истеъдодларнинг чиқишлари эса, ўтган улуғ алломаларнинг муносиб ворислари вилоятда бисёрлигини кўрсатди.

Республика қизиқчилари танловининг ғолиби Абдулла Акбаров йиғилганларни олам-олам кулгига ошно қилган бўлса, катта истеъдод соҳиби, шоир Иқбол Мирзо ўзининг сара шеърларидан баҳраманд этди.

Шунингдек, маҳаллий шоир-ёзувчиларнинг, маҳалла оқсоқоллари-ю, оддий инсонларнинг газета ҳақидаги танқидий-таҳлилий фикрлари учрашувга янада оддийлик-самимийлик бахш этди.

—Мен деҳқон ўтганман,—дейди тойлоқлик меҳнат фахрийси Раим бобо Жуманов.— Менга экин етиштиришни ўргатиш шарт эмас. Лекин мана бундай учрашувларга, айниқса сизлардай ижодкорларни кўришга, сўзларингни эшитишга нафақат мен, минглаб деҳқонларимиз интилиб яшашади. Палончи шоирни ёки пистончи ёзувчини ўз кўзим билан кўрармиканман, деб ўтиб кетган дўстларим қанча эди. Қишлоғимизга келибсизлар, қадамларингга ҳасанот. Элимизнинг катта тўйи олдидан бўлган бу учрашув халқимиз қалбида узоқ вақт сақланиб қолади ва ишонаманки бу учрашувларимизнинг бошланиши бўлади.

Абдурасул САТТОРОВ,
Саид АНВАР,
"Халқ сўзи" мухбирлари.

«Ҳар қайси инсон буюк куч соҳибидир. Фақат уни уйғота билиш керак».

Ислом КАРИМОВ.

Қашқадарё

Шаҳрисабз даласидаги гурунглар

"Халқ сўзи" ва "Народное слово" газеталари таҳририятларининг истиқлол байрами олдидан газетхонлар билан учрашуви Қашқадарё вилоятида ҳам бўлиб ўтди.

Тарих бу ўлканинг қадимдан маданият ва юқори цивилизация ўчоғи бўлганлигига гувоҳ. Бу заминда ўз аъмоллари билан дунё тарихида чуқур из қолдирган бир қатор тарихий шахслар яшаб ўтганки, улар билан ҳар қанча фахр этсак арзийди. Бунинг учун биргина соҳибқирон Амир Темур бобомизнинг номларини, мамлакат тараққиёти борасидаси улкан ишларини эслашнинг ўзи кифоя қилади.

Бу ерда республикадаги газнинг 90 фоизи, олтингугуртнинг 100, нефть ва газ конденцатининг 80 фоиздан ортиғи қазиб олинади. Вилоятда фаолият юритаётган мингдан ортиқ йирик саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги корхоналари мамлакат ривожига катта ҳисса қўшмоқда.

Мустақиллик йилларида Муборакдаги газ кони янгидан тўлиқ асбоб-ускуналар билан таъминланди. МДҲ мамлакатлари орасидаги энг йирик газкимё комплекси ишга туширилди. Ўрта Осиёдаги йирик Таллимаржон ГРЭСи қурилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида сезиларли ютуқларга эришилди. Масалан, ўтган йили 420 минг тоннадан ортиқ пахта етиштирилиб, улардан жаҳон бозорида юқори талабга эга сифатли тола олинди. Агар илгари асосий дон бошқа минтақалардан келтирилган бўлса, эндиликда Қашқадарё ўз эҳтиёжларини қондирибгина қолмай, бошқа минтақаларга ҳам чиқармоқда. Буларнинг бари қишлоқларда олиб борилаётган иқтисодий ислоҳотлар натижасидир. Бу Юртбошимизнинг Қашқадарё вилоятига қилган сафари чоғида ҳам қайд этилди.

Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларнинг муҳимлиги ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Шунинг учун "Халқ сўзи" ва "Народное слова" газеталари ушбу минтақадаги ислоҳотларнинг боришини диққат билан кузатиб бормоқда. Шу боис таҳририят ходимларининг газетхонлар билан учрашиб дилдан суҳбатлашишлари учун илғор хўжаликлардан бири — Шаҳрисабз туманидаги Мирзо Улуғбек номли ширкатлар уюшмаси танлангани бежиз эмас. Албатта, бундай мулоқотларни вилоят марказида ёки вилоятдаги бирор йирик шаҳарда ўтказиш мумкин эди. Лекин таҳририят иқтисодий ислоҳотларни ўз меҳнаткаш қўллари билан амалга ошираётган одамлар билан учрашиш ниятида ушбу жойни танлади.

Хўжалик ҳудудида жойлашган ёши уч асрдан ортиқ бўлган Шовқон қишлоғининг меҳнаткашларига деҳқончиликни ўргатиш керак эмас. Улар мустақилликка эришгандан кейин хўжалик юритишни янада яхши йўлга қўйишди. Илгари аҳвол бутунлай бошқача эди. Эндиликда эса ширкатчилар ерга ўз хусусий мулки сифатида қарашмоқда. Ўтган йили ҳар гектар ердан ўртача 600 минг сўм даромад олингани бежиз эмас. Бунинг асосида машаққатли меҳнат, янги технологияни қўллаш ва товар ишлаб чиқарувчилар меҳнатини рағбатлантириш ётади.

Масалан, дон етиштиришни олиб қарайлик. Хўжаликнинг экин майдони унчалик катта эмас — 460 гектар. Лекин унда 2160 тонна буғдой етиштириш ва давлатга унинг 1526 тоннасини фойдали нархда сотишга эришилди. Бундан хўжалик 220 миллион сўмдан ортиқ даромад олди. Агар ҳосилнинг катта қисми уруғлик буғдой эканлиги ҳисобга олинса, хўжалик тез орада яна шунча даромад олишини билиш мумкин. Бу ҳар гектар буғдой майдони 750-800 минг сўм даромад беради, дегани. Агар бу кўрсаткичлар 80-йиллар билан солиштирилса ҳосилдорлик 2,5 баробар, даромад эса 12 баробар ошганини кўриш мумкин.

Моддий рағбатлантириш яхши йўлга қўйилгани боис кўпчилик асосий вақтини далада ўтказади. Учрашув ўтказиладиган кунлари ҳам шундай эди. Лекин пойтахтдан бир гуруҳ журналистлар келаётганини эшитиб уларнинг кўпчилиги хўжаликдаги санъат саройига ташриф буюришди. Очиғи, бундай учрашув кунлари эсда қоларли воқеаларга айланиб бораётгани таҳририят ходимларини ҳам, газетхонларни ҳам бирдай хушнуд этмоқда.

Дастлаб, Қашқадарё вилояти ҳокимиятининг масъул ходими А. Эркаев сўз олиб, барчани мустақиллик байрами билан муборакбод этди. Бундай тадбир ташкилотчиларига миннатдорчилик билдириб, газета ва газетхонлар учрашуви тез-тез бўлиб турсин, дея истак билдирди. Сўнг учрашув иштирокчилари "Халқ сўзи" газетаси бош муҳаррири ўринбосари Эсиргап Болиевнинг газета жамоасининг иши ва таҳририят ўтказаётган «Қутлуғ тўйинг муборак, юртим» номли дастурнинг мақсад-вазифалари ҳақидаги сўзларини диққат билан тингладилар. Ёш, қобилиятли шоир Иқбол Мирзонинг бетакрор шеърлари йиғилганларнинг дилларига сувдай қуйилди. Талантли ҳажвчи-ёзувчи Саид Анварнинг ичакузди ҳажвиялари эса олам-олам кулги бағишлади.

Мамлакатимизда иқтидорли ёшларга алоҳида эътибор билан қараш борасидаги саъй-ҳаракатлар ушбу учрашув дастуридаги тадбирлардан бирида ҳам кўринди. Бу 12 ёшли истеъдодларнинг чиқишлари эди. Уларнинг шеър ва қўшиқлари, ҳунармандчиликка оид ижод намуналари ҳаммага кўтаринкилик бахш этди. Иқтидорли болаларга таҳририят ҳамда Шаҳрисабз тумани йўл қурилиши бўлими жамоасининг эсдалик совғалари топширилди.

Учрашув жуда самимий, баҳс-мунозара ва ўзаро фикр алмашиш руҳида ўтди. Газетхонлар танқидий мақолалар, ёшларнинг ижод намуналаридан бериб борилиши, қишлоқ турмуш маданияти, аёллар қадр-қиммати ҳақидаги мақолаларга газета саҳифаларидан кўпроқ ўрин берилиши хусусида ҳам ўз истакларини билдиришди. Таҳририят ходимлари бундай таклиф, фикр-мулоҳазаларни бажонидил қабул қилдилар.

Аъзам АЛИҚУЛОВ,
Рустам БОЙТЎРА,
ўз мухбирларимиз.

ФИКРЛА!

шиш юксак техник ва технологик тайёргарликни тақозо қилади. Ўта қисқа фурсат ичида, яъни 1993 йилдаёқ замонавий техника ва технология асосида пул, бошқа қимматли қоғоз ва танга ишлаб чиқара оладиган «Давлат белгиси» давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси қуриб ишга туширилди.

Ўрни келганда шуни ҳам айтиб қўяйлик, ўзининг «пул фабрикаси»га эга бўлишга ҳар қандай давлат ва давлат раҳбарининг ҳам ҳадди сиғавермайди. Бунинг учун фақат давлат иқтисодий салоҳияти даражасининг ўзи етарли эмас. Мустақил «пул фабрикаси»га эга бўлиш тўғрисидаги тегишли қарорга келиш учун, ўз вақтида, давлат раҳбаридан сиёсий жасорат ҳам талаб қилинади. Ҳозирги кунда дунёнинг бор-йўғи 8 мамлакатида ана шундай «пул фабрикаси» мавжуд бўлса, унинг биттаси Ўзбекистонда бўлиб, бундай «пул фабрикаси», том маънода давлат раҳбари сиёсий жасоратининг маҳсулидир. Бугунги кунда бундай фабрика мустақил Ўзбекистоннинг мулкидир.

«Ягона рубль зона»си ғояси барбод бўлганлигига боғлиқ кўплаб салбий оқибатларни бартараф этишни сўм - купонлар ўз устига олди ва ўта қисқа фурсат ичида Ўзбекистон ўзининг тўлақонли пул бирлиги — сўмни 1994 йил 1 июлдан муомалага киритиш учун зарур иқтисодий шароит ярата олди.

Миллий валютамизнинг муомалага киритилиши мамлакатимизда мустақил иқтисодиётни барпо этиш тарихида янги босқични бошлаб берди.

Шу даврда юртимизда мустақил молия асосларини яратиш жараёнига нохуш таъсир кўрсатган воқеалардан яна бири аҳолининг собиқ СССР жамғарма банки тизимида сақланаётган омонатлари масаласига тегишли бўлди (ўша пайтда бу муассаса халқ тилида эски номи билан «Омонат кассалари» деб аталар эди).

Россия Федерацияси ҳукумати бу масалада ҳам миллий эгоизм ҳиссиётини устун қўйди ва ҳеч ким билан ҳисоблашмасдан ўзини собиқ СССРнинг барча соҳалар бўйича қонуний меросхўри, деб эълон қилди. Натижада узоқ йиллар мобайнида собиқ иттифоқдош республикалар аҳолиси меҳнати эвазига яратилган барча бойлик улар ихтиёрига ўтиб кетди. Россия Федерацияси ҳудудидаги ва чет эллардаги ҳаммамизга тегишли бойлик уларга камлик қилгандай, айрим шовинистик руҳдаги рус «биродарлар»имиз қолган 14 та республика ҳудудида жойлашган жозибадор мол-мулкка ҳам даъвогарлик қилиш даражасигача етиб боришди. Қарангки, Ўзбекистон ёки Қозоғистондаги қатор иншоотлар бутун СССР халқлари меҳнатининг маҳсули эмиш. Бу фикрда жон бор, албатта, лекин Россияда қурилган минглаб объектларда ҳам қолган барча республикаларнинг иштироки борлиги нега уларнинг хаёлига келмади?

Майли, мавзудан узоқлашмайлик-да, яна аҳоли жамғармалари масаласига қайтайлик. Собиқ СССРдан қолган барча бойликларнинг «қонуний» эгаси Россия унинг қарзлари масаласига келганда, енгилроқ айтганда, тағин ноҳалол йўл тута бошлади. СССР даврида аҳоли жамғармалари билан ишлайдиган мазкур банк битта бўлиб, унинг тизгини тўлалигича Москва ихтиёрида эди. Қолган республикаларда унинг филиаллари фаолият кўрсатишар ва барча йиғилган маблағ Москва кўрсатмаси билан ишлатилар эди.

1991 йил охирида эса бизга ҳар бир собиқ иттифоқдош республика ўз ҳудудида узоқ муддат давомида йиғилган, лекин Москва тасарруф қилган аҳоли жамғармалари бўйича ўзи жавоб берсин, деб таклиф беришди. Узоқ тортишув ва жанжаллар самарасиз тугади, Москва ўзи еб тугатган жамғармаларни эгасига қайтариб беришдан воз кечди. Инсон ҳуқуқларини бир пулга олмайдиган айрим диктаторлик режимларидан бошқа давлатларда бундай ноинсофлик, сомсани еб, пулини бировга тўлатишга ҳаракат қилиш шу кунга қадар кам учрайдиган ҳодиса эди.

Бу масала 1991-1995 йиллар давомида ҳавода муаллақ ҳолда турди. Ва, ниҳоят, 1995 йил кузида Юртбошимиз мамлакатимиз молия тизимига, айниқса, пул муомаласи соҳасига қанчалик оғир юк бўлиб тушмасин, собиқ СССР ҳукуматининг Ўзбекистон Республикаси аҳолиси олдидаги қарз мажбуриятини ўз елкамизга олганлигимиз ҳақида эълон қилди. Ва бу муаммо ҳам ўз имкониятларимиз ҳисобига ҳал этилди.

Мустақилликка эришганимиздан кейинги нохуш иқтисодий ҳодисалардан яна бири инфляция ва унинг салбий оқибатлари билан боғлиқ. Тўғри, узоқ йиллар сунъий баҳо механизми ҳукмронлик қилган ва иқтисодий қонунлар ҳисобга олинмай маъмурий-буйруқбозлик асосида хўжалик юритилган жамиятда бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида инфляциянинг муайян даражада кучайиши маълум эди. Ўзбекистон ҳукумати инфляцияни жиловлаш ва халқ учун унинг салбий оқибатларини мумкин қадар енгиллаштириш учун қатор чора-тадбирларни кўриб келди. Бу бир қадар енгиллик берди.

Лекин Ўзбекистон ва собиқ СССР республикалари иқтисодиётининг бир-бирига минглаб кўзга кўринмас иплар билан маҳкам боғлаб ташланганлиги туфайли уларнинг айримларида амалга оширилган «шок терапия»сининг бизга нохуш таъсири сезилиб турди. Натижада биз қанчалик ҳаракат қилмайлик, мустақилликнинг дастлабки йилларида инфляциянинг юқори даражаси сақланиб турди ва унинг бир қисми ўзимизга боғлиқ сабаблар билан пайдо бўлган бўлса, бошқа қисми, очиқ айтадиган бўлсак, собиқ СССР ҳудудида ташкил топган янги давлатлар ва биринчи навбатда Россия давлатидаги юқори инфляция даражасининг баъзан билиб, баъзан ўзлари билмаган ҳолда бизга экспорт қилиниши бўлди.

Ушбу фикр янада тушунарли бўлиши учун соддароқ бир мисол келтириш ўринли бўлади. Тақдир тақозоси билан ота-она бир пайтда ҳаётдан кўз юмди ва улардан 15 нафар фарзанд қолди, дейлик. Ота-она ҳаётлигида улар ўз фарзандларини қаттиққўллик билан бошларини қовуштириб ушлаб туришган. Улар вафоти арафасида фарзандлар битта ҳовлида ягона оила сифатида яшашни хоҳламасдан, мустақил хўжалик сифатида ажралиб кета бошлашди. Лекин бўлиб олинадиган буюмлар шу кунга қадар умумий бўлиб, бирор фарзандга кўпроқ нарса тегиши фақатгина қолганлари ҳиссасининг камайиши эвазига бўлиши мумкин эди.

Натижада уларнинг иқтисодий манфаатлари тўқнашиб, шу кунга қадар четдан қараганда тотув яшаб келган фарзандлар ўртасида жанжал, ур-тўполон бошланди. Уларнинг рўзғоридан барака кетди, ҳаётлари издан чиқди. Қолаверса, «ягона совет халқи», «ягона оила» деган тушунчалар ҳаммамизнинг миямизга қуйилган эди. Буларнинг ҳаммаси пуч, асоссиз гаплар эканлиги дарҳол билиниб қолди

Мазкур оила фарзандлари бўлинишмоқчи экан, аҳиллик билан, ўзаро келишилган ҳолда шу ишни амалга оширишлари мумкин эди-ку! Бу ҳолда улар нисбатан кам йўқотиш эвазига ўз мақсадига етишишлари аниқ эканлиги кўриниб турибди-ку! Тасаввур қилиб кўрайлик: аввал Узоқ Шарқ ёки Сибирдан Ўзбекистонга ёғоч ташкилий равишда вагонларда эшелон-эшелон қилиб жўнатилар эди. Худди шу тахлит юртимиздан мева-сабзавот ва бошқа маҳсулотлар у томонларга юборилар эди. Транспорт харажати маҳсулот баҳосига 5-10 фоиз бўлиб қўшилар эди. Энди эса худди шу юкни ўртада минглаб автомашина у ёқдан-бу ёққа, бу ёқдан-у ёққа ташишмоқда. 1 сўмлик маҳсулотни ташиш харажати баъзан 2-3 сўм ва ундан ортиққа тушмоқда.

Хўш, бундан кимга фойда, кимга зиён? Ҳар ҳолда халқнинг 99 фоизига бу зарар келтираётганлиги кўриниб турибди. Россия Федерацияси айрим сиёсатдонлари СССРни қайта тиклаш каби бемаъни ғоялари ўрнига собиқ империя республикалари ўртасида мавжуд бўлган шу каби мақсадга мувофиқ интеграция жараёнини тиклаш ҳақида ўйлашса яхши бўлармиди?

Биз келтирган ўхшатиш унча чиройли эмаслигини тушунамиз. Лекин мисолнинг маърифий хулосалари ҳам йўқ эмас. Негаки, бу мисолдагига ўхшаш вазият собиқ СССР ҳудудида тахминан шу тахлит юз берди. 15 та ёш, мустақил давлатнинг айримларида миллий эгоизм, ўз иқтисодий манфаатини ўзгалар ҳисобига амалга ошириш ҳиссиётлари устунлик қилган ҳолатлар юз берди. Бу, айниқса, Болтиқбўйи давлатлари ва Россия Федерацияси раҳбарлари, баъзи ҳолларда эса, ҳатто уларнинг аҳолиси табиатида ҳам кузатилди. Масалан, уларда иш ҳақини асоссиз равишда ошириш ва ўз юртида товар билан таъминланмаган ортиқча пулга қўшни давлатлардан маҳсулот сотиб олиш каби ноҳалол йўлларга ҳам боришди. СССРнинг Европа қисми, айниқса, Латвия, Литва, Эстониядан 1990-1991 йилларда юртимизга қоп-қоп пул кўтариб келиб, ўрнига автомашина ва ҳоказо товарларни олиб кетишганини эсланг. Ўзбек халқи бу йўлдан юрмади. Негаки, қўшнилар манфаати зарар кўриши эвазига ўз ҳаётини яхшилаш, ўзгалар ҳақига хиёнат қилиш ва ўзгалар нонини туя қилиш Юртбошимиз ва халқимиз табиатига зид эди.

Биз юқорида ноқулай шароитда миллий валютамизни муомалага киритишга мажбур бўлганлигимиз ҳақида тўхталдик. Бугун миллий валютамизни муомалага киритганимизга тўққиз йил бўлди. Ўзбек сўми кун сайин ўзининг ҳақиқий ўрнини эгаллаш сари тобора яқинлашмоқда. У тўлақонли пул бирлиги сифатида кўпчилик томонидан тан олинмоқда.

Ҳар қандай миллий валютанинг жаҳон томонидан тан олиниши учун қилинадиган ишлар жуда кўп. Миллий валюта эркин алмашинадиган бўлиши учун, энг аввало, шунга иқтисодий замин бўла оладиган бақувват иқтисодиёт бўлиши зарур. Шу боис биз миллий валютамизни пировард натижада эркин алмашинадиган ва жаҳонда обрўли пул бирликлари сафига қўшмоқчи эканмиз, бунинг учун, энг аввало етарли иқтисодий асос яратиш йўлини танладик. Бошқача қилиб айтганда, иқтисодиётни ривожлантириш орқали миллий валютамизнинг белини бақувват қилиш сари юз тутдик. Шу ўринда айрим саволлар туғилиши табиий. Масалан, Болтиқбўйи давлатларида, Россия, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдовада миллий пул бирликлари нисбатан тез фурсатда ички алмашинадиган, бирмунча барқарор валюталар сафига қўшилди. Тўғри, биз ҳам улар тутган йўлдан боришимиз мумкин эди. Биз ҳам бутун топган-тутган даромадимизни, бекордан-бекорга, текинга ёки холисона эмас, балки аксарият ҳолларда турли-туман ғаразли мақсадларни ўз олдига қўйиб, жиловимизни, ўрни келганда, тортиб туриш, ўзлари истаган «музика»га ўйнатиш мақсадида бериладиган ташқи ёрдамни, барча хорижий валюта резервимизни сўмимизни мустаҳкамлаш мақсадида унинг орқасига тиргович сифатида қўйишимиз мумкин эди. Биз сўмимизни сунъий тиргович ёрдамида эмас, табиий суратда ва иқтисодий имконият яратиш йўли орқали ўз қаддини тиклаш йўлини тутдик. Ўзгача йўлни тутган, ташқи ёрдам эвазига иқтисодий ривожланиш суратларига кўра «ҳаш-паш» дегунча дунёнинг тараққий этган давлатлари қаторига қўшилади, дея «умид қилинган», пировардида эса бир куннинг ўзида, қанчалик чиралган бўлишига қарамасдан, пуфакдек «поқ» этиб ёрилиб кетган иқтисодиётга эга бўлиб қолган, ўз бошланғич табиий нуқтасига қайтган, «оти айланиб ўзининг эски қозиғини топган», халқи «кострюлка ва ложка»ни кўтариб кўчага чиққан, бир ҳафтада ўз мамлакати Президентини 4 марта алмаштиргани ҳам ёрдам бермаган Лотин Америкасидаги айрим мамлакатлар танлаган йўлдан бормадик. Ишонинг, «ўйинчига ...» ишонганимиз йўқ. Доно халқимизнинг ҳаёт синовларидан муваффақиятли ўтган қадриятларига таянган ҳолда бу масалада ҳам ўзбекона «узоқдаги буғдойдан олдимиздаги сомон»ни афзал кўрдик. «Емоқнинг қусмоғи бор»лиги эътиборимиздан четда қолмади.

Мавриди келгани учун яна бир фикрни айтиб қўяйлик: ўз қаддини ўзи ростлаётган Ўзбекистонга ҳам бу масалада четдан, ташқаридан «ёрдам» бериш ниятида бўлганлар, «Ёрдам берамиз!» дегувчилар талайгина. Лекин қанийди, ўша ёрдам холисона бўлса. Қанийди, ўша «ёрдам»нинг тагида «ёрдам» берувчи томоннинг узоқни кўзловчи ва асосан, айнан унинг манфаатларига «мойдек ёқиб тушувчи» ғаразли мақсадлари ётмаса. Огоҳ бўлинг: «ёрдам»ларини, «марҳамат»ларини бизга дариғ тутмаслик ниятида бўлганларнинг аксарияти «нонни қулоғига еганлар» тоифасига кирмайди. Бу нарсани ўз вақтида тўғри англаб олган ва тўғри хулоса чиқарган давлат раҳбаригина ўз халқининг тизгинини ўзгалар қўлига ушлатмаслик, ўзгалар «музика»сига ўйнатмаслик бахтига муяссар бўла олади.

Мустақиллик йилларида, шунингдек, юртимизда бозор муносабатларини шакллантириш даври талабларига жавоб бера оладиган банк тизими ҳам яратилди. Халқаро андозаларга мос ҳолда Ўзбекистон банк тизими икки даражадан иборат: Марказий банк ва тижорат банклари. Бугун мамлакатимизда мавжуд банк тизими ўз олдига қўйилган вазифаларни уддаламоқда. Биз банк тизимини шакллантириш жараёнида ҳам стихияли бозор муносабатларини қўлламадик. Айрим давлатларда ҳеч қандай иқтисодий асос бўлмаган шароитда ҳам баъзи бир қинғир, олғир шахслар кўплаб банклар очишга муваффақ бўлишди. «МММ», «Чара», »Русский дом Селенга», «Гермес» каби банк ёки банк каби аҳоли жамғармалари билан ишлайдиган жамғармалар аввал бошиданоқ халқнинг пулини туя қилиш мақсадида тузилганлиги бугун кўпчилик учун сир эмас. Шу тахлит муттаҳамлар бир неча миллион кишининг маблағларини ўмариб кетганлиги бугун кўпчиликка маълум.

Бизнинг юртимизда ҳам шундай уринишлар юз берди. «МММ», «Гермес» каби жамғармалар, ўзимизнинг айрим фуқароларимиз турли йўллар билан ҳаракат қилиб кўришди. Мамлакатимиз раҳбарияти ва бизда мавжуд қонунчилик бунга мутлақо йўл бермади. Бу масалада ҳам бизнинг тутган йўлимиз тўғри эканлигини ҳаёт тезда исботлади.

Банк тизими хусусида сўз юритганда, яна бир масалани четлаб ўтиб бўлмайди. Гап Ўзбекистон банкларининг жаҳон банк тизимига уйғунлашиб кириб бориши, улар билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали асосда ҳамкорлик қилишини таъминлаш устида бормоқда. Айни пайтда мамлакатимиз банк тизими, айниқса, Марказий банк, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Асакабанк» каби қатор банкларимиз жаҳоннинг кўзга кўринарли банклари қаторига кириб бўлишди. Жаҳоннинг энг нуфузли банклари, шу жумладан, Жаҳон банки, Европа ҳамда Осиё Тикланиш ва тараққиёт банклари, Дойчебанк, Берлинербанк, Креди свисс, Креди коммерсиал де Франс, АҚШ, Голландия, Ҳиндистон, Покистон, Туркия, Россия, Малайзия, Корея, Швейцария, Англия, Япония каби қатор давлатларнинг банклари ўз ваколатхоналарини очдилар ва очмоқдалар, айримлари қўшма банклар тузишди ва тузишмоқда.

Бир пайтнинг ўзида юртимизга турли йўллар билан суқилиб киришга ҳаракат қилаётган айрим ноҳалол банклар ҳам йўқ эмас. Оллоҳга шукурки, ҳозирча бундай мақсадга ҳеч ким ета олмади ва етолмайди, деган ишончдамиз. Уриниши зое кетган айрим банклар эса чет эл матбуотида шаънимизга бўҳтон гаплар айтишгача етиб боришди. Эмишки, банк очиш ишини бозор муносабатлари стихияли суратда ўзи ҳал этсин, синганi синиб, қолгани ривожланаверсин.

Эркин бозор муносабатлари ғоясининг жонкуярлари бўлмиш айрим хорижий банкир жанобларга айтадиган гапимиз шу: биз битта шахснинг ноҳалол йўл билан бойиши учун миллионлаб халқ турмушини гаровга қўя олмаймиз. Бизнинг бозор муносабатларини қарор топтиришдан мақсадимиз айрим шахс ёки гуруҳларни асоссиз суратда бойитиш эмас, балки ҳаммага бир хил иқтисодий имконият яратиб бериш, аҳолининг кам таъминланган қатламларини бозорнинг шу каби ногаҳоний зарбаларидан ҳимоя қилиш, ҳалол йўл билан бойиш ҳаракатига тўғаноқ бўлмаслик каби қатор шартларни ҳам ўз ичига олади. Шунингдек, қурол-яроғ, гиёҳванд моддалар сотиш, порнография каби ҳаром-хариш йўллар билан топган пулингизни «ҳалоллаш» учун ўзбек юртининг дарвозалари ҳамиша ёпиқ эканлигини унутмасангиз бўлди. Ниятингиз пок, йўлингиз ҳалол бўлса, юртимизга марҳамат, ҳурматли банкир жаноблар!

Ёш мустақил давлатнинг жаҳон иқтисодий ҳамжамиятида ўзининг муносиб ўрнини топиши ўта мураккаб ва ҳар қандай юртга ҳам насиб қилавермайди. Бугун баралла айтиш мумкинки, Ўзбекистон жаҳонда ўз сиёсий, иқтисодий ва маънавий қиёфасига эга бўлган давлат сифатида кўпчиликнинг эътиборини тортмоқда. Лекин, мустақилликнинг дастлабки йилларида, яъни бизнинг иқтисодий ривожланиш моделимиз эндигина шаклланаётган даврда дунё бизни ҳали билмас эди, айрим давлатлар эса бизнинг келажагимизга шубҳа билан қарашар эди.

Бугун у кунлар ортда қолди. Лекин ўша пайтда баъзи бир давлатларнинг биз билан иқтисодий муносабатларда эҳтиёткорлик йўлини тутганлиги уларнинг ўзига ҳам сезиларли иқтисодий зарба бўлди. Яъни, улар биз билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали иқтисодий муносабатлар ўрната олган давлатлардан ортда қолишди. Биз эса воқеаларни тезлатиш, уларни гап билан ишонтириш йўлини эмас, балки кимлигимизни иш билан кўрсатиш йўлидан юрдик. Ҳар қандай шарт билан ташқаридан ёрдам олиш бизнинг миллий хусусиятларимизга мос келмас эди. Ўзбекистон бозорида бугун кечикканлигини аллақачон тушуниб етган баъзи бир хорижий бизнесменлар ғурури баланд раҳбар бош бўлган, ғурури баланд миллат яшайдиган, ғурури баланд юрт билан мулоқотга киришаётганликларини, эҳтимол, ўз вақтида тушунишмади.

Парвардигор бизнинг юртимизга фаровон яшаш учун ҳамма зарур шарт-шароитни берган: табиий бойликлар, саховий замин, серқуёш осмон, энг муҳими эса, меҳнаткаш халқ ва халқнинг ишончига сазовор бўлган раҳбариятни. Буларнинг ҳаммаси қўшилиб келган юртда эса бахтли келажак бўлмаслиги мумкин эмас. Бунинг учун яна озроқ вақт, сабр-тоқат ва фидокорона меҳнат зарур, холос.

Лекин бу жараён қийинчиликсиз, камчиликсиз рўй бериши мумкин эмас. Ва айни чоғда қийинчиликларга бўй ҳам бериш керак эмас. Аслида бу гап ортиқча. Негаки, ўзбек халқи ўз бошидан бундай ҳодисаларнинг кўпини мардона ўтказган.

Биргина XX асрнинг ўзида миллатимиз бир неча уруш, кўплаб очарчилик ва қаҳатчиликлардан кейин ҳам қаддини тиклай олди, ўзлигини кўрсата билди. Узоқ йиллар чоризм ва большевиклар зулми остида яшаган пайтимизда ҳам халқнинг келажакка ишончи сўнмади. Бугун эса биз мустақилмиз. Лекин мустақиллик осонлик билан қўлга киритилмаганлигини юқорида тилга олган айрим воқеалар ҳам кўрсатиб турибди. Агар шу каби ҳодисалар юз бермаганда эди, биз аминмизки, иқтисодий ислоҳотларимизнинг самараси ҳозиргидан анча юқорироқ, рўзғоримиз тўкинроқ, қийинчилик ва камчиликларимиз камроқ бўлган бўлур эди. Баъзан бугунги рўзғор қийинчиликлари ва ташвишларидан нолиб қўямиз. Бу, аввало, табиий бир ҳол, негаки, дунёнинг энг бой давлатларининг ўзига тўқ одамлари ҳам кундалик ташвиш ва етишмовчиликлар қуршовида яшашади. Лекин юқорида баён этилган ҳодисаларнинг бор-йўғи бирортасида хатога йўл қўйганимизда эди, биз мустақил давлатчиликнинг иқтисодий асосларини кўра олмаган бўлур эдик, турмуш даражамиз эса ҳозиргидан бир неча баравар паст бўлиши муқаррар эди.

Умид қиламизки, тақдир бизни етарли синаб кўрди ва яна шундай зарбаларни ато этмайди. Аслида бундай синовлар халқимиз қаддини бука олмади, аксинча, чиниқтирди, буюк келажак сари қадамимизни тезлаштирди. Биз шундай миллатмизки, бизга нисбатан қилинган ёки яна қилинажак ноҳолислик ёки ноҳалолликлар бизга айримлар кутганчалик салбий таъсир эта олмайди, тўғри йўлимиздан адаштира олмайди.

Озод АББОСХЎЖАЕВ,
ҳуқуқшунос.
Одил ОЛИМЖОНОВ,
иқтисодчи.

Парвоз орзуси

у интилганга насиб этади

Инсон қадим-қадимдан осмонга парвоз этишни орзу қилган. Тепадан туриб ерга назар солиш, унинг тоғларию боғларини, йўлларию дарёларини, баланд-паст биноларини томоша қилиш кимга ёқмайди, дейсиз? Одамлар сайёҳ сифатида фазога чиқиб, она-замин тафтини сезадиган, ердан коинотга, коинотдан ерга чипталар сотиладиган кунлар ҳам узоқ эмасдай.

Тарихдан маълумки, дунёда биринчи марта осмонга парвоз ғоясини буюк итальян рассоми Леонардо да Винче яратган ва парашют чизмаларини тайёрлаган. XX асрнинг бошида парашют инсон ҳаётига кириб келди. 1912 йилда америкалик Алберт Берри илк бора парашют билан самолётдан сакраб, янги даврни бошлаб бергани кўпчиликка аён. Эндиликда парашютизм инсон оғирини енгиллаштиришга хизмат қилаяпти. Кўплаб соҳаларда унга эҳтиёж бор. Жумладан, тиббиёт ходимлари, геологлар, қутқарувчилар, ўт ўчирувчилар, десантчилар бу қулай хизмат туридан фойдаланишаяпти. Дастлабки олти нафар космонавт ҳам парашют гумбазлари остида ерга қўнганидан хабардормиз.

Осмон гумбазига дастлабки йўл аэроклублардан бошланади. Мамлакат ҳаётида унинг ўз ўрни бор. Зарафшон шаҳрида фаолият кўрсатаётган Навоий кон-металлургия комбинати Марказий кон бошқармаси ҳузуридаги "Зар-Дон" авиация техника спорт клуби ҳақида ҳар қанча илиқ сўзлар айтилса ҳам оз. Негаки, 20 йилдан кўпроқ вақтдан бери бу ерда қанчадан-қанча ёшларнинг орзулари ушалганини зарафшонликлар яхши билишади. Ўзбекистон Қуролли Кучлари сафларида, Ҳарбий десант қўшинлари, миллий гвардия таркибида хизмат қилаётганлар орасидан ушбу клубда чиниққан ёшларни кўплаб учратиш мумкин.

Аэроклуб фаолиятини унинг раҳбари Дониёр Нуржоновсиз тасаввур этиш қийин. Сурхондарёнинг Шўрчи туманида туғилган Дониёр ака 35 йилдирки, Зарафшонда яшаб, парашют спортини ривожлантиришга ҳисса қўшиб келаяпти. Ушбу спорт тури бўйича халқаро ва республика мусобақалари совриндори бўлганлиги, анча йиллар бош ҳакамлик қилганлиги туфайлими ҳаётини клуб ташвишларидан айро кўролмайди. Клубга аъзо бўлишни истовчилар кўп.

— Парашют спорти билан шуғулланишни кўпчилик орзу қилади, — дейди Дониёр ака,— лекин, унда сакраш ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Бунга эришиш учун анча-мунча машаққатларни енгиб ўтиш керак. Довюраклик, чаққонлик билан бирга билимдонлик, қатъийликни талаб этади бу иш. Йигит-қизлар 14 ёшдан бошлаб ушбу спорт тури билан шуғулланишлари мумкин. Мактабданоқ ўзининг аниқ мақсади йўлида тайёрланиб бориши, спортни доимий ҳамроҳ билиб, аниқ фанларни чуқур ўрганишлари керак.

Парашют спорти

Аэроклубимизда шарт-шароитлар етарли. "Ан-2" самолёти ва 20 та парашют бор. Ўқув хоналари, дарсликлар, машғулот ўтказиш майдончалари барча талабларга жавоб беради. Руслан Маҳмудов, Сергей Посихов, Арсен Отақулов, Иван Надуев сингари инспекторлар ҳар бир машғулотни пухта тайёргарлик билан ўтказишга одатланишган. Энг муҳими, ўз элининг келажаги, халқининг равнақини кўзлаган ҳомийларимиз борки, улар иқтидорли болаларнинг талаб-истакларини бажо келтиришга ҳар доим ҳозиру нозир. Мана, Марказий кон бошқармаси бошлиғи Андрей Михайлович Кустовни олиб кўринг. У парашют спортини севади, клубимизга тез-тез келиб туради. Етишмовчиликларни бартараф этишга ҳаракат қилади. Бир ташрифда парашютларнинг эскирганлигини билдиргандим, яқин орада янгиларини олиб беришга ваъда қилди.

Дониёр аканинг фикрларидан ҳам сезилиб турибдики, клуб фаолияти йил сайин такомиллашиб бораяпти. Ҳар йили икки марта парашют кўпкураши бўйича республика мусобақалари айнан Зарафшон шаҳрида ўтказилаётгани ҳам бунинг исботидир. Республика терма жамоасини асосан зарафшонликлар ташкил этади.

Жорий йилнинг март ойида ёшлар ўртасида парашют кўпкураши бўйича республика мусобақаси Зарафшон шаҳрида бўлиб ўтди. Унда бешта вилоятдан келган 40 дан ортиқ спортчилар ўзаро куч синашдилар. Клуб аъзоларидан ташкил топган жамоа яна ғолиблик шоҳсупасига кўтарилди. Шахсий ҳисобда "Зар-дон"ликларнинг қўли баланд келди. Артем Ленько, Равшан Шокиров, Александр Сучков бош совринларга лойиқ топилди.

Бугина эмас, спортнинг ушбу тури бўйича маҳаллаларда мусобақалар ва шаҳар биринчилигини ўтказиш анъанага айланган. Шаҳар ҳокимининг муовини Учқун Очиловнинг айтишича, "Геологлар", "Олтин водий", "Баҳор" маҳаллаларидаги шундай тадбирлар кўпчиликда катта таассурот қолдирган. Шаҳар биринчилигида эса юзга яқин спортчилар ўз маҳоратларини намойиш этишган.

Бир сўз билан айтганда, аэроклуб ёшларни Ватан мудофаасига тайёрлашда ўзига хос мактаб вазифасини бажараяпти. Айни пайтда бу даргоҳда 96 йигит-қиз жозибадор спорт сирларини ўрганишаяпти.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги ҳузуридаги

ИҚТИСОДИЙ НОЧОР КОРХОНАЛАР ИШЛАРИ ҚЎМИТАСИ

СУД БОШҚАРУВЧИЛАРИ КУРСИГА ТИНГЛОВЧИЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Ўқув курсини тугатганлар суд бошқарувчиси гувоҳномасини олиш учун тест имтиҳонларини топшириш ҳуқуқига эга бўладилар.
Ўқув курсларининг муддати — 40 кун. Ўқув дастурига ҳуқуқ, мулкни баҳолаш, менежмент асослари киради. Тест имтиҳонларини муваффақиятли топшириб ўқишни тугатган тингловчилар суд бошқарувчиси гувоҳномасини олиш ҳамда иқтисодий ночор корхоналарга хўжалик суди қарорлари асосида мувaққат санация қилувчи, ташқи ва тугатиш бошқарувчиси сифатида ишга таклиф қилинадилар.

Ўқув курсига киришни хоҳловчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари керак:

- *ўқув курсига қабул қилиш учун ариза;*
- *кадрлар ҳисоби бўйича шахсий варақа;*
- *иқтисодчи, ҳуқуқшунос ёки муҳандислик бўйича олий маълумот тўғрисидаги диплом нусхаси;*
- *меҳнат дафтарчасининг нусхаси;*
- *паспорт шахсан тақдим этилади.*

Ҳужжатларни топшириш муддати:

- ***Тошкент шаҳрида яшовчилар — 2003 йил 2 сентябргача;***
- ***Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда яшовчилар — 2003 йил 10 сентябргача.***

Ўқув курсига киришни хоҳловчилар янада тўлиқ маълумотга эга бўлиш учун қуйидаги манзилларга мурожат қилишлари мумкин:

- Тошкент ш., Ўзбекистон к., 55-уй, Иқтисодий ночор корхоналар ишлари қўмитаси, 11,12-хоналар. Телефонлар: 139-21-56, 139-21-57, 139-21-60.

Иқтисодий ночор корхоналар ишлари қўмитасининг ҳудудий бошқармаларига:

- Қорақалпоғистон Республикаси: Нукус ш., Дослик гузари, 96-уй. Телефон: (3612) 22-03-00;
- Андижон вилояти: Андижон ш., А.Навоий к., 126-уй. Телефон: (3742) 25-29-62;
- Бухоро вилояти: Бухоро ш., Мустақиллик к., 6-уй. Телефон: (3652) 23-18-12;
- Жиззах вилояти: Жиззах ш., Ш.Рашидов к., 63-уй. Телефон: (3722) 26-12-59;
- Қашқадарё вилояти: Қарши ш., Мустақиллик шоҳкўчаси, 3-уй. Телефон: (3752) 21-18-21;
- Навоий вилояти: Навоий ш., Х.Дўстлиги к., 73-«А» уй. Телефон: (4362) 23-38-81;
- Наманган вилояти: Наманган ш., Хива к., 3-уй. Телефон: (3692) 26-48-26;
- Самарқанд вилояти: Самарқанд ш., Кўк-сарой майдони, 1-уй. Телефон: (3662) 35-48-72;
- Сурхондарё вилояти: Термиз ш., Ф.Хўжаев к., 17-уй. Телефон: (3762) 23-04-42;
- Сирдарё вилояти: Гулистон ш., 3-мавзе, Бизнес маркази, 77-хона. Телефон: (3672) 26-57-45;
- Тошкент вилояти: Тошкент ш., А.Темур к., 24-уй. Телефон:132-07-00;
- Фарғона вилояти: Фарғона ш., А.Навоий к., 13-уй. Телефон: (3732) 24-71-23;
- Хоразм вилояти: Урганч ш., Ал-Хоразмий к., 23-уй. Телефон: (3622) 26-24-63;
- Тошкент шаҳри: Тошкент ш., А.Темур к., 24-уй. Телефон: 132-07-03.

«ХАЛҚ СЎЗИ»га ЭЪЛОНЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
9.00 дан 18.00 гача
136-09-25
132-10-63
242-хона

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси девоннинг масъул ходими Ойбек Ёқубжоновга акаси
Қаҳрамон ЁҚУБЖОНОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Иқтисодиёт институти жамоаси институт маслаҳатчиси, йирик иқтисодчи олим, Ўзбекистон Республикаси ФА академиги
Саидкарим ЗИЁДУЛЛАЕВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази жамоаси Фарғона саноат-иқтисодиёт касб-ҳунар коллежи директори
Қаҳрамон ЭРГАШЕВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги «Ўзбектеатр» ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси Муқимий номидаги ўзбек давлат мусиқий театри директор ўринбосари Паҳлавон Рашидовга турмуш ўртоғи
Светлана РАШИДОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзавтойўл» давлат акционерлик концерни йўл жамоалари Ўзбекистон автомобиль йўлларни қуриш ва фойдаланиш «Ўзавтойўл» давлат акционерлик концерни ижро органининг ижтимоий масалалар ва йўлларни ободонлаштириш бўйича бош мутахассиси Мирахмат Мирқосимовга опаси
Раъно ОБИДОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Иқтисодиёт институти жамоаси илмий ходим
Ақидахон ИСРОИЛОВАнинг
вафоти муносабати билан марҳуманинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), П. Дюгай, Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. Кучеренко, М. Миралимов, С. Муҳиддинов, Ш. Ризаев, А. Саидов (масъул котиб — «Народное слово»), М. Сафаров, И. Ўтбосаров, О. Қаипбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), А. Ҳайдаров, Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 133-52-55; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 768. 22690 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшид ТОҒАЕВ ва Акбар БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t -Тижорат материали

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — А. Орипов.
Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Каримов.
Навбатчи — М. Холматова.
Мусаҳҳиҳ — М. Сулаймонова.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди — 21.00 1 2 3 4 5 6